Postimees

ENSV Riiklik Avalik Raamatukogu

Eesti päewaleht.

Ilmub Eesti Rahwameelse Eduerakonna waimus.

60. aastakäik. Ilmub igal äripäewal.

Toimetuse ja talituse adress: „Postimehe“ toimetusele Tartu. Wene keeli: Въ ред. газ. „Постимесъ“, Юрьевъ (Лифл. губ.). Könetraat nr. 80.

Toimetuse könetunnid: Rüütli uul. nr. 9, lehe toimetuses, igal äripäewal kella 12—2 lõunal. Päätoimetaja könet. k. 12½—2.

Pärnu wäljaande talitus ja toimetus: Pärnus, Rüütli uul. nr. 47. Könetraat nr. 119.

Tellida wõib lehte igast päewast alates kuni iga kuu wiimase päewani. **Adressi muutmise** korral tuleb 10 kop. maksta ja wana adress üles anda. **Saamata-jäänud numbrid** saadab lehe talitus ainult siis maksuta järele, kui nende tellimine 14 päewa jooksul pärast numbri ilmumist postile on pandud. **Tarwitamata jäänud käsikirjad** hoitakse ainult sellekohase soowi pääle alal. **Käsikirjad,** mis mitte meie alaliste kirjasaatjate poolt ei tule, jääwad hinna alla arwamata, kui neile tasunõudmine pääle ei ole kirjutatud. **Sõnumid ja kirjeldusi** tohib „Postimehest“ ainult hallikat nimetades wõtta.

Kuulutuste nonpareille-rida **10 kop.**, lehe eesotsas **30 k.**, wäljaspool kodumaad kuulutuseküljel **30 kop.**, lehe eesotsas **60 kop.** Kella 10 e. l. ülesantud kuulutused ilmuwad wõimalikult selsamal päewal.

Üksik nummer maksab

Tellimisehinnad:

12 kuu	pääle	postiga	7 rbl.	— kop.,	postita
11 „	„	„	6 „	50 „	„
10 „	„	„	6 „	— „	„
9 „	„	„	5 „	50 „	„
8 „	„	„	4 „	90 „	„
7 „	„	„	4 „	30 „	„
6 „	„	„	3 „	70 „	„
5 „	„	„	3 „	10 „	„
4 „	„	„	2 „	50 „	„
3 „	„	„	1 „	90 „	„
2 „	„	„	1 „	30 „	„
1 „	„	„	— „	70 „	„

Poolikute kuude numbrid 3 kop. tükk ja postim

Wäljamaale 3 korda nädalas saates 11 rbl., iga pä

Eraldi juurde maksta: „Lastelehe“ eest pooles aastas 15 kop.

Nr. 9. **Kolmapäewal, 13. (26.) jaanuaril 1916.**

Sõda.

Meie suurtükiwägi laskis sakslaste asupaiku Düüna jõe piirkonnas Friedrichstadtist all pool ümnelikult.

Ströpa jõe wäerinnal wahetatakse suurtükkidega tuld.

Erserumi piirkonnas jätkame meie türklaste surumist.

Sakslased andsid Belgias ja Artois's suurtükkidega ägedalt tuld ja tungisid siis jalawäega mitu korda kallale. Aga nad löödi peaaegu kõigil pool tagasi.

Stefani agenturile teatatakse Atenast, et austerlased Skutari ära on wõtnud.

Prantsuse aeroplanid wiskasid Monastörrile üle 200 ja Gewgeli piirkonnale arwata 100 pommi, mis palju kahju tegid.

Kindral Townsend teatab Kut-el Amarast, Tiigrise jõe äärest, et tal tagawara küllalt on ja et tal uusi wõitlusi ei ole olnud.

Egiptuses tormasid inglased Senussi suguharu leerile kallale, põletasid selle ära ja ajasid waenlase laiale.

Ida sõjawäli.

Petrogradis, 12. jaan. — Wägede Kõrge ülemjuhataja staabilt.

Läänewäerind.

Meie suurtükiwägi laskis sakslaste asupaiku Düüna jõe piirkonnas Friedrichstadtist all pool ümnelikult.

Waenlase aeroplan wiskas 11. jaanuaril Dwinski linnale kaks pommi; üks naesterahwas sai surma.

Smilshniki küla piirkonnas, Bogini järwest lõune pool, tungisid sakslased meie wahiwäele kallale, löödi aga tagasi.

Galitsias, Ströpa jõe wäerinnal, wahetatakse suurtükkidega tuld.

Waenlane wiskab meie asupaikadele õhupallide abiga jälle proklamatsioonisid.

Teadete järel, mis olemas, on ühe Saksa diwisjoni meestest paljud ära külmanud, mõned nii raskesti, et neid teenistusest lõpulikult wabastada ja koju saata on tulnud.

Kaukasia wäerind.

Erserumi piirkonnas jatkame meie türklaste surumist ja wõtame alamwäelisi igast külast wangi.

Melasgerdi piirkonnas oli meil wastase ratsa- ja jalawäe osadega õnnelikke kokkupõrkamisi.

Kaukasia ja Mesopotamia sõjawäli.

Londonis, 11. jaan. — „Westminster Gazette“ ütleb Wene wägede wõidust köneledes: Kahtlemata awaldab see wõit sõjategewuse kohta Mesopotamias mõju, ehk küll need piirkonnad üksteisest 500 penikoormat kaugel on. Kahtlemata saawad türklased tegema, mis nad wõiwad, et Erserumi, oma tugewat kindlust, päästa. Wenelased on türklased tagasi wõisnud ja lasewad juba selle kindluse fortisid. Et türklased oma pääkindlust Aasias kaotada ei tohi, siis wõidakse neid sundida oma jõudusid Mesopotamias wähendama.

Lääne sõjawäli.

Parisis, 11. jaan. — Õhtune ametlik sõnum. Belgias, Yseri suu juures, Nieuporti piirkonnas, andis waenlane suurtükkidega ägedalt tuld, kuna ta wähemalt 20 tuhat kuuli saatis. Esimeste teadete järel, mis tulnud, katsus Saksa jalawägi kallaletungimisele asuda, ilma et see tal korda oleks läinud, meie tuli pani tema seisma ja ta ei jaksanud kaitsekraawidest wälja tulla. Ainult mõned wäikesed wäeosad tulid natuke maad edasi; aga ka need eeti meie tulega otsekohe laiale.

Boesinghe, Het Sas'i ja Steenstraete piirkonnas anti ka suurtükkidega kaunis tugewasti tuld. Waenlase wäeosad, kes Het Sas'i kaanalist üle tulla katsusid, löödi meie püssi- ja kuulipilduja-tulega suurtükiwäe toetusel tagasi.

Artois's, Arras'—Lens'i teest lääne pool, pani waenlane miini plahwatama ja katsus siis jalawäega kallale tormata, peeti aga meie püssitule ja käsigranatidega otsekohe kinni. Niisamati läks tema teine kallaletungimine, natuke lõuna pool, nurja.

Parisis, 12. jaan. — Lõunane ametlik sõnum. Belgias, Nieuporti piirkonnas, kestis öösel suurtükitulewahetus edasi. Uued teated kinnitawad, et kallaletungimine, mille waenlane eila Yseri suu wastu ette wõtnud, meie suurtükitulega tagasi on löödud, ja sakslastel korda ei ole läinud meie wahelt läbi murda. Ainult ühel kohal on mõned waenlase salgad meie kaugel ees olewasse kaitsekraawi tunginud, on säält aga elawa wõitluse järel, kus ka käsigranatisid on tarwitatud, ja kus nad raskesti kahju on saanud, jälle minema tõmbatud.

Artois's on waenlase esimene kallaletungimine meie seisukohtade wastu Neuville-St.-Vaastist ida pool täiesti nurja läinud. Eila wõtsid siin sakslased laialisema kallaletungimise ette. Selle järel kui nad hulga miinisid plahwatama olid pannud ja ägedat tuld olid annud, tormasid nad nurgas, mille Arras' — Lens'i ja Neuville'i — Telus'i tee sünnitawad, arwata 1500-meetrilisel wäerinnal, kallale, wisati aga meie tulega oma joontele tagasi. Kahel kohal, kus miin meie küttide kaitsekraawi oli purustanud, wõttis waenlane augud, mis tekkinud, enese kätte, aga ka neist wõtsime meie suure osa otsekohe tagasi.

Balkani sõjawäli.

Roomas, 11. jaan. — Stefanile teatatakse Atenast, et austerlased Skutari ära on wõtnud.

Parisis, 11. jaan. — Ametlik sõnum ida wäerinnalt. 32 Prantsuse aeroplani wiskasid waenlase wäeleeridele Gewgeli ja Monastörri juures pommisid, wiimasel pool üle 200 pommi.

Salonikis, 11. jaan. — Eila pommitasid arwata 40 Prantsuse aeroplani kahes salgas Monastörri linna ja Gewgeli piirkonda ja wiskasid 304 kuuli. Mõnel aeroplanil oli ka suurtükk, mis waenlasele tuld andsid. Waenlasele tehti õige palju kahju, terwed leerid häwitati tal täiesti. Prantsuse õhulaewastikudele anti suurtükkidega ägedalt tuld, aga nad jõudsid ilma wähema kahjuta tagasi. See julge sõit wõeti kõige halwema ilmaga ette. Õhusõitjad lendasid küljetuulega 330 kilomeetert ära, mille juures neil lumega kaetud mägedest ja mägestiku-ahelatest, mis üle 2000 meetri (6500 jala) kõrged, üle tuli sõita.

Mesopotamia sõjawäli.

Londonis, 12. jaan. — Mesopotamias olewate Inglise wägede ülemjuhataja teatab: 9. jaanuaril tehti mõneks tunniks sõjariistaderahu, et haawatuid ära tuua ja surnuid maha matta. Tiigrise wesi on 7 jalga tõusnud, Kut-el-Amara juures 2½ jalga, mis wägede liikumist maad mööda takistab. Kindral Townsend (kes Kut-el-Amaras) teatab, et tal tagawara küllalt on ja et tema wäel uusi wõitlusi ei ole olnud.

Egiptusest.

Londonis, 12. jaan. — Sõjategewusest Egiptuses teatatakse: Kindral Wolleri kolonna tormas Senussi suguharu leerile kallale, pistis ta põlema ja ajas waenlase laiale. Lähemaid teateid ei ole weel olemas.

Politika ringwaatus.

Prantsusemaalt.

Lyonis, 11. jaan. — Montenegro kuningas, prints Danilo, prints Peeter ja printsess Militsa jõudsid siia.

Lyonis, 11. jaan. — Montenegro kuningat oli waksalis auwahiwägi ootamas. Kui rong pärale jõudis, läks departemangu prefekt kindral d'Amade'i, Lyoni linnapää, sõjakuberneri, Italia pääkonsuli ja Montenegro woliniku seltsis kuninga wagunisse, et teda wabariigi presidendi ja walitsuse nimel terwitada. Waksalist sõitis kuningas Lyoni linnapää seltsis wõõrastemajasse, kuhu ta elama asub. Waksali ees seisid rood jalawäge ning eskadron ratsawäge, kes kuningale sõjawäelist au andsid. Terwel teel terwitas rahwas monarhi elawalt. Kuningas, kellel Montenegro rahwuslised riided seljas olid, tuli, kuna talle wahetpidamata au awaldati, kaks korda palkunile ja terwitas rahwast. Wõõrastemaja ees seisab auwahiwägi. Minister Denys Cochin läks wõõrastemajasse, et kuningat Prantsuse walitsuse nimel terwitada. Tema köneles kuningaga 20 minutit. Kuningas palus prefekti wabariigi presidendile ja walitsusele lahke wastuwõtmise eest tänu awaldada.

* * *

Parisis, 12. jaan. — Prantsuse kaubandusekambrite presidentide kongress, kes majandusliste lepingute küsimust, mida ühendatud maadega wõidaks teha, harutas, tegi järgmise otsuse: Kongress arwab, et leping liiduriikide wahel kõikide tundmustega kokku sünnib, aga ühtlasi ka, et nüüd ainult majanduslise wõitluse abinõusid waenuliste maade wastu tarwitusele tuleb wõtta. Selle pärast on kongress otsuseks teinud lepingute küsimust, mis liiduriikide wahekorda peawad korraldama, parajal ajal kõigekülgsele läbiwaatamisele wõtta.

Rootsimaalt.

Stokholmis, 11. jaan. — Parlamendis oli täna suur päew. Pääle salakommisjoni liikmete walimise algasid eelarwe-waielused. Mõlemas kojas oli palju inimesi koos. Esimeses kojas oli ka aujärjepärija ja teises prints Bernadotti ja suur osa diplomatilise korpuse liikmeid. Muist ministrid oli esimeses, muist teises kojas.

Esimene koda walis salakommisjoni 4 wanameelist ja 2 wabameelist, teine koda aga 3 sotsialisti ja 2 wanameelisi. Salakommisjon, kes õieti ainult seks ajaks ajutatud, kui Norramaa Rootsimaast lahku läi, peab ühes walitsusega wälise politika küsimusi harutama. Pärast kutsuti ta ainult iseäralistel kordadel kokku. Sõja ajal astub ta nüüd esimest korda kokku.

Pääminister Hammarskjöld seletas pikas könes, et omaega ka wäljamaal tõsist põhjust ei ole kahelda, et Rootsi walitsuse politika tõepoolest erapooletuse politika on. Mõne ringkonna poolt awaldatud kahtlus tulla haiglasest umbusaldusest, wõi sellest, et küllalt aru ei saadawat, mis ausaks erakondluseta erapooletuseks loetawat.

Teistest erapooletutest maadest köneledes ütles minister, et Rootsimaa nendega, iseäranis Daani- ja Norramaaga, üheskoos tegew olla on püüdnud ja sec tal ka korda on läinud, sest nende riikide eesmärgid olla ühised.

Nüüdne sõprus ja waenius ei kestwat igawesti. Tulla teised ajad, siis kahetsewat wahest mõned sõdijad, et nad juhuslise ning kahtlase kasu pärast lepinguid ja rahwuswahelise õiguse nõudmisi olla rikkunud, mida uuendada ja mille asemele uusi panna liig hilja olla.

Minister ütles: Mina ei wõi selle wastu waielda, et mõnda raskust, iseäranis töötuseelus, wõidaks wähendada, kui meie tõepoolest kirgluseta erapooletusest ka kaubanduse politika küsimuses wähem kinni peaksime, aga niisugused kergendused oleksid meile ainult lühikest aega kasulikud.

Kui esimeses kojas waielusi peeti, seletas parempooliste juhataja Trüggert, et tema erakond nüüd niisamati, nagu aasta eest, erapooletust kõigi sõdijate wastu soowib.

Wabameelse erakonna juhataja Kvarnzelius ja endine minister, wabameelne Peterson könelesid wankumata kirgluseta erapooletuse poolt.

Teises kojas seletas wabameeliste juhataja Eden, et erapooletuse politika maale kõige soowitawam on ja pani rõhku selle pääle, et nii hästi walitsus kui ka parempoolne erakond ja terwe maa aktiwismusest lahku peawad lööma, mis uuel kujul üles on tõusnud, kuna kaubandusepolitikas hästi käre ollakse.

Sotsialdemokratide juhataja Branting awaldas kartust, et tulewikus enam nii selget erapooletust ei peeta kui seni, ja ütles, et terwe rahwa sügawatest kihtidest selge ja õiglase erapooletuse nõudmine tõuseb.

Parempooliste juhataja, endine pääminister Lindmann kiitis erapooletuse politika hääks, kui ühtlasi Rootsimaa kasusid kaitstakse. Sõdiwad riigid ei pidawat mõtlema, et Rootsimaast tarwis ei olla hoolida.

Mõlema koja pahempooliste erakondade liikmed arwustasid walitsust sellepärast, et ta läinud aastal ilma parlamendi lubata erapooletuse pidamiseks raha on määranud. Ka könelbi kõige tarwilikumate asjade kalliks minemisest. Könelejad olid sellega rahul, et salakomitee on asutatud.

Stokholmis, 12. jaan. — Parlament andis eelarwe kommisjoni kätte.

Fordi rahuseltskond jõudis siia. Endiselt ühisriikide ministrilt Bryan'ilt tuli telegramm, et tema Stokholmi sõidab.

Seismografid näitasid kella 8 ja 9 wahel hommikul tugewat maawärisemist 2600 kilomeetri kaugusel.

Jaapanist.

Tokios, 11. jaan. — Raske on walitsust ülemkojaga ühendada ja wäga wõimalik on, et tõsised sekeldused tulewad.

Hiina rewolutsionärid on Sõtshuanis Sütshou linna ära wõtnud. Üks Ameerika suurtükipaat on sinnapoole sõitnud, selle ettekäändega, et wäljamaalasi kaitsta.

Tokios, 12. jaan. — Wene saadik sõitis Kiotosse, et Suurwürsti saata, kes Jaapani soomuslaewaga Koobest Funsaniasse sõitis.

Wene riigist.

Riigiwolikogu kokkukutsumisest.

„Retsh“ kirjutab: Riigiwolikogu ringkondades könelbakse, J. L. Goremõkin olla öelnud, et seadusandlisi asutusi enne 5. weebruari kokku ei kutsuta.

Riigiwolikogu president on rahwasaadikutele teada annud, et Inglise walitsus seadusandliste kodade liikmeid Inglisemaale wõõrsile kutsub, kus neudele täielik wõimalus antakse kõike seda tööd järele waadata, mis sääl riigikaitse alal on tehtud ja tehakse.

Ministrite ametiteekonnalt.

Siseminister A. N. Hwostow, jõudis 12. jaan. päälinna tagasi. Teedeminister A. F. Trepow sõitis Olonetsi ja Murmani raudteesid waatama. (Pta).

Petrogradi töö-börse

pidas „Birsh. Wed.“ teatel 10. jaan. koosolekut, kus president W. J. Steininger börse siiamaalsest tegewusest aru andis. W. J. Steininger tähendas, et töö pakkumist Wenemaal kuni wiimase ajani keegi ei korraldanud ja et hiljuti alles üht ja teist selles asjas tegema on hakatud. Praegused börsed ei suuda tööliste ega tööandjate nõudmisi täita. Minewal aastal jäi 145.000 töölist teenistusest ilma. Wabrikud ja tööstuse-ettewõtted aga kaebawad tööliste puuduse üle ja hakkawad hiinlasi kohale kutsuma. Sarnase ebaloomuliku nähtuse kõrwaldamiseks on tingimata tarwis kogu maad börsete wõrguga katta. Petrogradi linna töö börse on alles 11½ kuud wana. Selle aja jooksul on wabrikud tema käest kokku 182.000 töölist nõudnud, ja büro on 70.000 töölisele tööd muretsenud.

Läbirääkimistel wõtsid tööliste asemikud sõjatööstuse keskkomiteest päälinna töö börse tegewuse terawa arwustuse alla. Nende arwates wõib börse ainult siis hääde tagajärgedega tööd teha, kui töölistele õigus antakse wabalt ametiühisusi asutada ja kui linna omawalitsus demokratlisele alusele rajatakse.

Petrogradi linnapää krahw J. J. Tolstoi

lahkub haiguse pärast oma ametist. „Metsh. Wr.“ teatel on ta sellekohase palwekirja juba linna-ameti korraldawale jaoskonnale kätte saatnud. Krahw J. J. Tolstoi jäänud oktobri kuul haigeks, läinud Krjukowo sanatoriumis ja wiimasel ajal ei olla ta haiguse pärast oma toast wälja saanud.

Petrogradis, 12. jaan. — Sõja läbi kannatada saanud elaniikkude abiandmise komitee aupresidendi Suurwürstinna Tatjana Nikolajewna nimepäewa pühitseti pidulikult. Jumalateenistuse järel Kaasani pääkirikus pühitseti sõjapõgenejate registrerimise keskbüro uus maja sisse. Õhtul oli Maria teatris ooperi ja balleti ettelanded, mis riigilauluga alati ja lõpetati; puhas sissetulek läheb sõjapõgenejate hääks. Suurwürstinna Tatjana Nikolajewna nimepäewa pühitsemise üle on Petr. agentur ka paljudest teistest linnadest teateid saanud.

— Kõrge nõukogu otsusel, mis Keisri Proua Aleksandra Feodorowna poolt hääks liidetud, antakse Romanowi komiteele 200.000 rbl., et ta oma tegewust saaks jatkata ja sõjameeste laste jaoks warjupaiku ehitada.

Simititsa asunduses.

Mõne toiduaine nappus hakkab ennast tunda andma. Nii olid meie uue aasta saiad hoopis mustad, sest et nad suuremalt jaolt ainult odra jahust tehti, kuna peent jahu wäga napilt on. Ka hinnad on siiseriigist sissewetawate ainete päält tublisti kerkinud. Uueaasta õnnewalamisel tuli ka tinapuudus kätte.

Kolmekuninga päewal pani Karskuse Selts piduõhtu toime. Eeskawas oli ülisõpilase P. Kogermanni kõne: „Edenemise aade looduses ja ühiskonnas“ ja paar wäikest näitemängu, mis ettewalmistuse puuduse all kannatasid. Näitelawa paremaks sissesseadeks ei ole meil 5 aasta jooksul pea midagi kulutatud.

Odessas, 12. jaan. — Et sakerdamise wastu wõidelda, piiras politsei börse ümber ja kirjutas dokumentide järelwaatamisel 150 inimese nimed üles.

Kodumaalt.

Tallinna linnapää J. Poska

sai teisip. 50 a. wanaks.

Tartumaal Laiuse kõstri pojana sündinud, sai ta hariduse Riia seminaris, tegi küpsuseksami Tallinnas Aleksandri gümnasiumis, õppis õiguseteadust Tartu ülikoolis ja töötas selle järele Tallinnas lugupeetud adwokadina.

Linnawalitsuse eestlaste kätte minemises 1904. a. etendas J. Poska tähtsat osa ja oli esimesed 4 aastat wolikogu juhataja neil kordadel, kus linnapää seda ei wõi olla (linnapääks ei lasknud ta ennast mitte walida). Järgmistel walimistel waliti ta jälle suure häälteenamusega wolikogusse, aga warsti astus ta säält tagasi ja töötas linna juriskonsultina omawalitsuses tegewalt kaasa; järgnewatel walimistel aga, 1913. a. algul, waliti ta linnapääks.

Tallinna linnapää amet nõuab tööd ja jõupingutamist ka harilikkudel aegadel. Sest linnawalitsuse eestlaste kätte minekuga on see amet nii demokratiseeritud, et elaniikkude nõudmised linnapää wastu suured ja arwustus tema tegewuse üle teraw on.

Linnapää Poska tegewusest köneledes ütleb „Päewaleht“:

Sõja- ja erakorralised raskused on linna ametile uusi, ennetundmata ülesandeid juurde toonud, mis seda rängemad on täita, et nad ennast üleüldse koha pääl otsustad ei lase, waid eemalseiswatest mõjudest olenewad, mille liikumapanemiseks isegi suuremad wõimud jõutud on; kuid inimesed, kes kitsikust kannatades närwiliseks on saanud ja kellel ülewaadet asjaolude üle ei ole, nurisewad muidugi kõige rohkem selle üle, mis neil kõige ligemal on. Sellest tuleb, et linnapää amet just praegusel ajal ja just Tallinnas kõige wähem meelitawat pakub. Aga kes asja ligemalt on wõinud tähele panna, kes näewad, kuidas meie linnaametis tööd tehtakse ja missuguste raskustega siin on wõidelda, kuidas Tallinna linnawalituse tegewusel — teiste omaga wõrreldes — siiski häid tagajärgi on olnud, milleks linnapää J. Poska asjaajamise ja ametiwõimudega läbikäimise osawus kõige suuremal mõõdul kaasa on aidanud, need ei kahetse praeguse wolikogu walikut mitte, waid tunnistawad salgamata, et on õige mees õigel kohal.

Wõrust. Elu olu on meilgi sarnane, nagu igalpool sõjapiirkonna tagusel maal. Kahtlus ja kartus kõigub lootuse wahel, et wiimaks ometi kõik weel paremuse poole pöördub ja meie maakene mitte sõja tallermaaks ei

Johannes U
Olga Ust
sünd. Käär

saa. Tarbeainete h
wahel kuulmata kõrgele, sii
mõne kopika wõrra. Kõik s
juurdeweo wõimalust olemas.
Iseäralist olukorda tähele
mõned ärimehed läinud sügt
tõsises tähenduses u b ö r i m
just meie oma suguwennad.
wõeti üle rubla ja suhkru n
Nende saagihimule pandi piir
Pääle rahalise trahwi on
ka kõlbliselt langenud.
Liha põud on neil
liha leidub harwa ja seda
walimata wastu wõtma.
takse ja maksetakse kuni 8
kaupa ostes. Thee- ja m
mille hind weel läinud gas
oli, maksab nüüd 40—45 kop
80—85 kop., muna paar 12
Karulast. 9. jaan. la
wallawanem J. Si
Oma kuueaastasel tegewusel o
pidamist wõitnud. Mobilisatsi
hiljuti pronks-medali.
Karula Kaagjärwest läksuta
hobuseid Wõrule saata, 6.
buseid saadeti 40. Kar
Põllutööksekseltsi poolt kroonul
101 wastu. 240 karilooma
weel anda.
9. jaan. oli Kaagjärwe w
kul 1916 a. wallamaksu
kokkuseadmine; selle juures
ja hoolsa ametipidamise eest w
nemale J. Sirmais'ile ja wal
Zirk'ule ühekordne palga lisa
lubati eraldi kirjutajale ka
sellega on eestulewal aastal
pääle määratud; walla kasaku
palga lisa 25 r.; Jakobi kool
juure lisati 10 r. Igal mees
a. wanaduseni on 1916. a. r
ufulistel 540 kop., Gr. Sigen
Walga katoliku ko
on noor preester, Pawel S
tud ja alaliselt Walka asum
sita jumalateenistust pidama
preestrid. Kohalikkudes keskko
seega usuõpetuse tunnid katoli
jaoks kindla korra järele sisse
liku kogudus kaswab aast
sel ajal iseäranis raudtee-amet
põgenejate läbi. Kogudusel o
alles mõne aasta eest walmis

Sõjaaegne koolitöö maal.

Kui wanad igapäew sõjast
musi harutawad ja hindawad
laste õrn ja wastuwõtlik hi
mitte puutumata jääda.
Iseäralisel maksab see
kohta, kes sõjaga ühenduses se
test mõõda ei pääse. Ja kui
koheselt ei taheta harutusele
õpetunnis tulewad nad siiski
näib lugu nii olewat, et igal
elus isesugust muljet teeb ja
sil sõda lastele lähedale tuuak
Kõige päält huwitab mei
kuidas waenlased oma koolilap
watawad. Õige kujukalt selete
gikalik näitus „Sõda ja kool“
1915 Berlinis awatud ja mill
Ungari osakond on. Kõik koo
badest kuni keskkoolideni on siis
pannud. Näitusest wõib järel
sed isegi koolid teatawas mõtt
nud. Ühes saalis näidatawad
kõike seda, mille abil koolila
sõja kasuks wõiwad töötada.
laste poolt walmistatud kingit
ja haawatutele, päewapildid j
mis laste osawõtmist mitmete
des ettewõtetes, nagu kulla
lõikust jne. kujutawad. Teises
tatakse kõike seda, mis lapsed
mis nad sõjast mõtlewad.
kirjatööd, sõnumikud, joonistu
matud ja luuletused wälja
tutwustab näitus sellega, mi
sõja kasuks teinud ja kuidas
sõjatarwiduste järele moend
sõjapalawikus on siin mõndagi
julikku tööd tehtud, kuid mi
ikkagi olemas. Mõned koolitö
sõja puhul tekkinud teaduslikka
rahuldada, et sõdiwate riikide
peeti, millest ka lastewaner
Loeti referatisid waenuliste rii
majanduslise elu ja kultura üle
suse, Inglise ja Wenemaa ge
dusi, Saksamaa ettewalmistusi
Suurt waimustust sünnitas se
see, kui mõni haawatud kool
mus ja isiklikult sõjamulje

Sõjaõhtud aitasid kooli perekonnale ja lapsi kooliõpetajatele lähendada; kuid mitmel pool on sündsa pädagogikaliku takti puudusel kahjuks ka marusakslusele ja inimesesoo põlgamisele matti makstud.

Kooliõpetajad, kes sõtta läinud, hoidsid ühendust kooliga kirjawahetuse teel alal. Kooliõpetajate sõjakirjasid lugesid lapsed suure waimustusega ja kirjutasid ühes koos kooliõpetajatele wastuseid. Mõned koolid olid iseäralised päewaraamatud sisse seadnud, kuhu kooliõpetajatest sõjameeste ja wabatahtlikult sõtta läinud õpilaste nimed, sõjateod, ülendused ja aumärgid üles tähendati ja ka langenute ning haawatute elulood awaldati. Sõjawäljal langenud kooliõpetajate nimed trükiti iseäralistele mälestuselehtedele ja seati nad mustas leinaraamis kooliseinale. Nende nimede alla paiutati kooliõpetajate auks laste poolt luuletatud laulusid. Koolilapsed pidasid mitmel pool sõjasündmuste kohta päewaraamatuid, millest igaüks huwitawamaid kohte teistele tohtis ette lugeda. Neis ülestähendustes puudutasid lapsed kõike seda, mis nad sõja päiwil oma ümbruses kuulnud ja näinud. Ajakirjades ilmuwad sõjapildid lõigati wälja ja kleebiti selle jaoks sissesеatud pildikogusse alalhoidmiseks. Külades, mis elawatest läbikäiguteedest kaugel, lasti lapsi koolis sõjatelegramme etteütlemise järele kirjutada ja wanematele koju kätte wiia. Selsamal teel said wanemad kodus ka teateid walitsuse korraldustest rahwatoitmise ja terwishoiu alal. Koolilaste kaudu anti hoogu sõjalaenupaberite tellimisele, kuldraha ja kuldasjade korjamisele ja õpetati rahwale arusaamist selle kohta, mis tähendus toiduainete waljul kokkuhoidmisel on. Näituse tarbeks kokkuseatud aruannete järele otsustades ei ole kool mitte üksnes õpilasi werewäljadega ühenduses hoidnud, waid koolilaste kaudu on ka wanemate kohta mõju awaldatud. Siin tehti kool hästi organiseeritud sõjariisti tööriistaks, mis oma ülesannet kaunis hästi täitis. See oli küll riigile kasulik, kuid hoopis teine küsimus on see, kas sarnased sammud pädagogikaliselt seisukohalt waadates alaealistele lastele kasulikud on.

Mõned Saksamaa ajalehed katsuwad koolilaste mobiliseerimist omal wiisil kaitsta. Nad leiawad, et kaswatusteadus sõja mõjul ka olu poolest tähtsalt on muutunud. Koolid ei olewat enam need kloostrid, milles lapsi kinniste uste taga eluwõõrast raamatutarkust täis topiti. Koolid olewat nüüd edulisteks asutusteks saanud ja õppinud lastele käesolewa aja läbielamist ja elewust edasi andma. Kool olewat mõistnud noortsugu olewiku sündmuste iseteadlikkudeks osawõtjateks teha.

Edulise kaswatusteaduse aated leidwat praeguses koolis ikka rohkem wastukaja. Nüüd muretsetawat rohkem kui kunagi enne laste waimuareunemise eest ja antawat neile wahti loowat jõudu harjutada, waimuandeid awaldada, oma mõtteid ja tundeid üles tähendada. Seda tunnistawat näitusele wäljapandud kirjatööd ja joonistused. Neis ilmuwat rohkem laste initsiatiw ja isiklikkus kui koolitöödes endisel rahu ajal.

Saksamaa koolitöö andub praegusel ajal täiesti imperialismusele. Ta kaswatab lugupidamist ja elawat huwi laewastiku ja sõjawäe wastu, õpetab riigitegelasi austama ja tekitab noortes päädes iseenesega rahulolemist ning ülbet arwamist, et Saksa rahwas teistest kõigist ette jõudnud. Straßburi professor Ziegler on otse sõja pädagogika süstemi üles seadnud, mis nõuab, et terwe koolitöö tuleb praeguse aja sündmustega ühendusesse seada ja soowitab, et iga õpetund lapsest sakslast kaswataks. Isegi usuõpetuse tunnis ei suudeta sõda ära unustada.

Kirjatöödes antakse näituseks teemad: „Meie suurtükid." „Miks meie sunnitud olime Belgiat ära wõtma." „Miks meie Inglisemaad wihkame." „Mitmesugused sõjalaewade liigid." Mitmes koolis on õrakirjutamise aineks keisri käsuandmisi sõjawägedele tarwitatud ja õigekirjutuse ning grammatika tunnis otsitakse näitusi sõjaelu alalt. Kahekordse ss tarwitamist harjutatakse lausete abil, nagu: „Die Russen sind unsere Feinde. In Brüssel wohnte der belgische König jne. Isegi matematika tunnis ei unustata sõjateemasid, lastakse teatawate andmete põhjal igapäised sõjakulusid wälja arwata, rahwamajanduses leiwa ja kartuli tagawarasid ja kokkuhoidmise tagajärgesid arwudes silma ette seadida. Geografia tunnis joonistatakse sõjakaartisid, füüsika tunnis tutwustatakse õpilasi traadita telegrafiga ja joonistamise tunnis tehakse õhulaewade ning weealuste paatide modellisid ja joonistatakse tsirkliga kaewikute plaanisid ülewalt ja kõrwalt waadates.

Kuid sellest kõigest näib kooliülemusele weel wähe olewat. Katsutakse koolipoissa, kes 16—18 aasta wanaduses seisawad, wabal ajal otseteel sõjameesteks ette walmistada. Pääle nende harjutuste, mis wäerinnal teenijale tarwis, lastakse õpilasi weel kaugusi ära määrata, maakohtadest kaartisid ja üleswõtteid teha, sildasid ning kindlusi modelleerida, kaewikuid ning hundiaukusid walmistada ja traataedu neile ümber tõmmata. Saksa nooresoo koolielu tundma õppides tuleb küsimus keele pääle, millal nad siis nende tööde jaoks weel aega leiawad, mis rahu ajal tehakse ja mis kultura-elule ette walmistawad. Sõda wõtab õpilastel terwe päewa käest. Koolis harutawad nad kõiksugu sõjaküsimusi, wabal ajal wõtawad nad sõjaharjutustest ja kõiksugu korjanduste toimepanekutest osa, walmistawad sõjameestele kingitusi. Ja seesuguses sõjawingus elab kooliõpilane päewast päewa.

Saksamaa sõjanäituse waatajale tulewad tahtmata kurwad mõtted. Saksamaa kool on kasarmu eeskojaks muutunud. Pädagogid on ära unustanud, et sõjale ka kord lõpp peab tulema ja elu jälle harilikusse rööpasse kalduma. Maailma kulturale tõuseb tõsine hädaoht sellest sugupõlwest, kes juba koolipingis mõõka täristab. Ja kui kahjulikult peab see õpilase närwide ja hingeelu kohta mõjuma, kui tema kõige suurema tähelepanemisega sõjaelule andub. Saksamaa ajakirjandus esitab hirmu ja ehmatusega tõeasja, et koolilaste keskel kuritegude arw wäga suureks kaswanud.

Ühelt poolt olewat selle nähtuse põhjuseks asjaolu, et hulk lapsi ilma kaswatajateta jäänud, teiselt poolt wõib kindlasti ütelda, et sõjawing, milles koolilapsed wiibiwad, neid wägiwalla tegudele juhtinud. Ei ole neil enam lugupidamist ega austust isiku ja inimliku wäärtuse wastu, mis just tõsise kultura tundemärk peaks olema. Kõik see aitab ka seda metsikust seletada, mida sakslased sõjas awaldawad.

Kn.

Põletispuud ja nende soojusewäärtus.

Mis nüüdsel ajal tarwis tähele panna.

Emil Vesterinen.

Erakorraliste olude sunnil on põletispuude hinnad tänawu märksa kerkinud ja samal põhjusel on päälegi raske puid tarwilisel määral kätte saada, olgugi, et käre pakane õues sooja tuba nõudma sunnib. Sellepärast on meil rohkem kui kunagi enne põhjust eri põletispuude soojusewäärtuse pääle tähelepanemist pöörata.

Puu soojusewäärtus ripub sellest, kui palju puus sõeainet leidub. Üleüldse on puus sõeainet umbes 50% puu raskusest, selle pääle waatamata, missugune puu wõi kui suur ta on. Täiesti kuiwaks wõib puud ainult kuumaksajamise abil teha, kuid niisugusena annab näituseks 1 kg. haawapuid niisama palju soojust kui 1 kg. kaske, mändi wõi mõnda muud puud. Ja ülepää wõib ütelda, et kui puud ühewõrra niisked on, siis üheraskused puumäärad ka soojusewäärtuse poolest ühetaolised on, olgu siis küsimus missugusest puuseltsist tahes.

Nähtuste järel teame, et puude niiskus soojusewäärtust wähendab. Kui puud kas tooreд wõi märjad on, siis on nad harilikkude ahjude jaoks peaaegu kõlbmatad. Mida kuiwemad nad on, seda hõlpsamini nad põlewad ja seda rohkem annawad soojust. Kuiwade ja märgade põletispuude soojusewäärtuse wahe ei ole just mitte nii wäga suur kui üleüldse arwatakse, kuid põletispuu wäärtust arwustades tuleb puu niiskuse ja kuiwuse pääle ometi märksa tähelepanemist pöörata. Põletispuu wäärtuse määrab seega puu niiskus.

Kuidas kuiwi põletispuid saada? Metsas tehakse halupinud harilikult nii kuidas juhtub. Kõige parem oleks aga pinnud lagedale kohale asetada, pikuti hommikust õhtusse, sest siis pääsewad tuul ja päikesekiired paremini puid kuiwatama. Pikemad halud wõib kõrgetesse pinudesse laduda, kuid 14-tollised ja lühemad laotagu kõigest näit. $3^1/_2$ jala kõrgusteks pinudeks, sest kõrgemad pinud kukuwad kergesti ümber. Kui halud talwel lume pääle laotakse, sulab kewadel lumi pinu lõunapoolse serwa alt rutemini ja pinud kukuwad niimoodi hõlpsasti ümber. Sellepärast peab talwel puid raiudes pinude alt lume hoolega ära kaapima ja põhjaks paar tugewat puud seadma. Kahelepoole otstesse löödagu tugewad teibad püsti, et pinud maa sulamise ajal laiali ei laguneks. Jalgi ei pea halu pinu kaswawa puu alla laduma, nii et puu tüwi pinu teise otsa toeks jääb.

Kuiwamisele on peaaegu üks kõik, kuidas halud pinusse on laotud, kuid tehtud katsete järel wõib ometi ütelda, et halud kõige rutemini siis kuiwawad, kui nad lõhkilöödud külg alla pidi pinusse on laotud. Pinu katuseks ja külgedeks laotakse äärmine puukord ometi lõhutud pool wäljapidi, sest selkombel tekib tihe sein ja katus, mis wihma pinu sisse ei lase walguda. Kõige alumine kord laotakse aga koor allapidi, et niiskus maast halgude sisse ei pääseks imbuma. Selkombel laotult on pinu tihe, wihmawesi ei pääse sisse walguma ja halud jääwad kauemini walgeks. Suwe jooksul kuiwawad halud umbes 30—40% toorest raskusest kergemaks. Wajumise jaoks laotagu igasse pinusse umbes 2—3 tolli kõrgune ülemõõt iga 1/2 kõrgusesülla kohta.

Raudtee ja weeteede ääres, kus puud wäljawiimist ootawad, peab halupinude wahele niipalju ruumi jätma, et tuul lahedalt läbi wõib puhuda ja puid kuiwatada. Ümberkukkumise ärahoidmiseks laotakse pinud ikka kaks kõrwuti, nii et nad kõrgemal teineteist toetawad ja mõlemile pooltele jäetagu waheruum.

Kui põletispuid suwel raiutakse, siis kuiwawad nad kõige rutemini sel kombel, et puud maha raiutakse ja okstega, lehtedega maha lamama jäetakse. Suwe jooksul aurab lehtede kaudu palju wett ära ja alles sügisel lõhutagu puud halgudeks. Nõnda kuiwawad puud nii palju, et neid juba järgmisel talwel hädakorral põletispuudena wõib tarwitada. Muidu peawad wähemalt kasehalud kaks talwe kuiwama, enne kui nad rahuloldawalt kuiwaks on saanud. Teisel suwel on kuiwamine aga õige wähene.

Lisaks juhime weel selle pääle tähelepanemist, et lõhutud puu sama aja jooksul poole rohkem kuiwab kui lõhkumata puu, et okaspuuhalud ühe suwe jooksul umbes 44—48 prots. oma raskusest kaotawad, kui nad lõhutud on, kuid lõhkumata ainult 24 prots.; lõhutud kased lähewad 30—35 prots. kergemaks, lõhkumata ainult umbes 17 prots. Ühe suwe jooksul wõiwad okaspuuhalud täiesti kuiwada, raskus wäheneb sääl juures 30—35 prots. Kased nõuawad kuiwamiseks kaks suwe ja kaotawad esimesel suwel 25 prots., teisel umbes 5 prots. endisest raskusest. Toores puus on umbes 50 raskuse prots. wett. „Kuiwad" põletispuud tohiwad seega umbes 20—25 prots. wett sisaldada.

Üleüldse peetakse paksuse halgusid suurewäärtuslisemateks kui wäikseid. Aga kas paksud halud niisama pea kuiwawad kui wäikesed? Selle küsimise wastamiseks tehti kord Soomes wäikene katse ülikooli metsaülema Helander'i juhatusel. Mõned suured lagedal kaswanud kased raiuti halgudeks. Puud lõhuti pooleks, teise pinusse laoti halud suurte poolikatena, teise pinu jaoks lõhuti nimetatud poolikad weel pooleks. Sama aja jooksul jürikuust teise aasta lehekuuni oli esimene pinu 32,05 ja teine 32,12 prots. raskusest kaotanud. Seega olid paksud halud samal määral kuiwanud kui neljaks lõhutud haludki.

Üleüldine arwamine on weel, et suurte kasehalgude koor kuiwamist takistab, et halud koore alt alati niiskeks jääwad ja puupind säält pehkima lööb ning oma põletiswäärtust seega kaotab. Et selle küsimuse kohta ka wastust saada, raiuti niihästi lagedal kui laanes kaswanud kaski põletispuudeks. 1/2 sülla pikkused halud lõhuti pooleks, teise pinusse laoti koorimata, teise kooritud halud. Kooritud halud kaotasid sama aja jooksul 32,72 prots. ja koorimata 27,01 prots. raskusest. Lagedal kaswanud kaskedel olid wastawad arwud 32,04 prots. ja 26,84 prots. Wahe oli mõlemal korral peaaegu sama, umbes 5 prots., mis tegelikult arwesse wõtmiseks liiga wäikene on. Suurema raskuse kaotuse tasub kaskede juures pealegi süüteaineks suurepäraline koht.

Kuidas on lugu parwetatud puudega? On parwetatud põletispuude soojuse wäärtus wäiksem kui teisel? Siin tuleb tähele panna, et parwetusel puust pääasjalikult mahla wälja imbub ja sedagi ainult wäiksesel mõõdul; puuaine, mis halgude põletiswäärtuse määrab, jääb muutumata. Kui parwetatud puud hästi kuiwada saawad — ja kewadel ei lähe selleks rohkem kui mõned nädalad aega, kui halud hoolsasti on laotud — siis ei ole parwetatud puud oma põletiswäärtusest põrmugi kaotanud.

Kas eri puuseltside põletiswäärtusel suur wahe on? Ühesuguse niiskuse juures ripub halgude soojusewäärtus halgude raskusest. Et halgusid mitte kaalu, waid kubikmõõdu järel müüakse, on loomulik, et 1 süld raskemat seltsi puud wäärtuslisem on kui 1 süld kergemat seltsi. Puuda raskus on wäga mitmesugune, on wõimata arwusid ette tuua, mis täitsa täpipäälsed oleksid. Harilikudest põletispuudest on kõige raskem kask, sellejärel mänd, lepp ja kõige wiimaks kuusk. Lepa ja kuuse raskusel ei ole suurt wahet. Wõime umbkaudu ütelda, et paar suwe kuiwanud paksud põletispuud kaaluwad:

kased	1	kubikmeeter	480 kg.
männid	1	„	380 „
lepad	1	„	360 „
kuused	1	„	340 „
kännud	1	„	200 „
oksad	1	„	150 „

Teadus on selgitanud, kui palju soojust annab 1 kg. absolutkuiwa puud. Kui niiskuse määr ja puude raskus ka tuntud on, wõib puude soojusewäärtuse wälja arwata. Niiskuseks 20 prots. oletades ja raskuseks eelnimetatud arwusid, saame, kui männi soojusewäärtuseks 1,0 arwame, järgmise ülewaate eri puude wäärtusest: Mänd 1, kask 1,26, lepp 0,95, kuusk 0,89 *). See tähendab, et näituseks 1 süld kasehalgusid põletiswäärtuse poolest niisama suur on, kui 1,26 sülda mändi, 1,81 sülda leppi ja 1,37 sülda kuusehalgusid. Kui süld (7′ × 7′ × 14″ = 1,62 kub. meetr.) männihalgusid näituseks 10 rbl. maksaks, siis peaksid kased 12 r. 60 k., lepad rbl. 9:50 ja kuused rbl. 8:90 maksma. Kaskede ja mändide hinna wahe oleks seega ainult 2:60 rbl. sülla kohta. Aga tegelikult makstakse kaskedest 4—5 rbl. rohkem kui soojusewäärtust silmas pidades õieti põhjust oleks maksta. Nüüd põletispuude puuduse ajajärgul on hindade wahe küll wõrdlemisi wäikene olnud. Näituseks maksti sügisel Tallinnas mändidest 14 rbl. ja kaskedest 16 rbl. süllast, missugune wahekord täitsa õige oli.

Küsimus puude põletiswäärtusest, seega küsimus, mäherdusi puid talwe jooksul peaks ostma, on igal juhtumisel wäga tähtis. Suur tähendus on algude kuiwusel, sest märgade puudega ahju küttes läheb umbes 50 prots. soojusest kaduma, suur tähendus on ka põletispuu seltsil. Ja ahjukütmisewiisi pääle peaks ka tähelepanemist pööratama. Puid ei pea ahju mitte püsti seadma, waid risti, pikali. Sibrid ja suupeldid ei tohi mitte laiali lahti seista, waid nii kokkulükatult kui iganes wõimalik, et tulegaasid tugewa tõmbuse mõjul mitte silmapilk korstnast wälja ei kihutaks, waid et neile aega jääks oma ülesannet täita, s. o. ahju soojendada. Nüüdsel puunälja ajajärgul peab ka seda meeles pidama.

Metsade omanikud! Nüüd talwel on kõige parem põletispuude raiumise-aeg. Pange tähele puude kuiwatamise näpunäiteid! Kuiwi põletispuid tarwitades oleme kokkuhoidlikud kallil ajal. Juba nüüd peab tulewa ja eeltulewa talwe põletisaine pääle mõtlema hakkama. Kiwisöe, kokside ja mineralõlide raske kättesaamise tagajärjel kaswab tarwidus puude järel kahtlemata weel mitmekordseks.

Kuidas aga põletispuid peab raiuma, ilma et see metsalaastamiseks muutuks, selleüle loodame edaspidi wastust anda wõiwat.

Missugustel juhtumistel wanemal ajal mõisnikud wallakohut tarwitasid.

Oli aeg, kus mõisnik talupojale kõik oli, õiguse mõistja ja teenistuse andja . . . Kõik sündis, nii kui mõisnik soowis. Kui meie rahwale esiteks linnupriius anti, jäi kohtuasi ikkagi mõisniku kätte ja kohtumõistmise koht oli mõisas, kus kõik suuremad süüd tallis peksupingi pääl ära lepitati. Pärast seati juba wallakohtud sisse, ihunuhtlus keelati ära, ainult kohtule jäi weel õigus witsadega karistada. Mõnel mõisnikul oli peks nii sisse juurdunud, et ta arwas — talupoeg ei saawat muidu oma ülekohtust aru, kui peab temale seda arusaamist witsaga õpetama. Alamal on protokollid wanast wallakohtu protokolli raamatust sõna-sõnalt toodud, mis näitawad, missugustel juhtumistel mõisnikud wallakohtu poole pöörsid ja missugust trahwi nad süüalustele nõudsid. Need protokollid on ka kõik, mis mõisaga kohtukäimises ette on tulnud. Ka peegeldawad nad mõisnikude waateid wallakohtu pääle, nimelt missugusel juhtumisel neile wallakohut tarwis oli.

Y. mõisa pärris Herra Baron St. teggi Tõnno W—ga, kewwade 1866 aasta pääle tenistusse kauba. Baron lubbas temmale iggas kuus 2 wakka rukkid ja 1/2 wak Odrad. Agga Baron aiab tedda enne aastat ommast tenistussest ärra. Tülli on neel seeläbbi tulnud: Baron sõitis 2-sel Aprillil kotto wälja ja Tõnno, temma herjamees, ei mitte kutsar, pannud se hobbuse ette ja kui Herra ärra sõitnud, ei olla mitte üttelnud, et peab tedda ootma. Sellegi pärrast on Tõnno tedda peale ehha kustumisse ootnud, aga herra on kel 1 hommikust öösd koddo sõitnud; ni kaua ei olle se herjamees mitte teadnud odata.

Esmaspäewa louneni on Tõnno temma tööl olnud, siis on ta tedda wäggise ärra aianud omma töölt. Ja kaks meest Herra käsjo peale, on se Aprilli ku mona temma käest moisa winud, sesamma hobbusega, kellega temma westilt on tulnud. Sedda hobbust olli temma 20 koppiko eest omma kätte palkanud. Ka sedda rahha nouab Tõnno herra käest kätte. Tõnno W.—l on weel Baroni käest 5 rubla rahha ja 2 wakka rukkid ja 1 wak Odrad palka sada.

Selle asja pärrast kaebas temma herjamees koggukonna kohtusse, aga et herra mitte ni alwaks ei teinud, et kirja olleks saatnud asja selletuseks, waid hopis wägga rummalaste se kohto kohta rälinud, sepärast ei woinud se kohhus middagi moista. Keik se asi jääb Keiserlikko kihelkonna kohto holeks.

7. april 1867. Allkirjad.

P. mõisas olli Mart K. mõisa teomehheks olnud ja Mardi päwast uut aastat temma hakkanud. Agga pärrast liisko wõtmist on ta ommast tenistussest ärra läinud ja ei olle ennam taggasi tulnud. Seda andis P. moisa pärris herra Baron v. U.-S. wallakohtusse üles. Mart K. sai kohtusse kutsutud, ja tunnistas: Et temma mele sisse seda ei oleks tulnud, et temma Herra tenistussest olleks lahti lönud. Agga Junkur on tedda kohhe teine pääw töle aianud, pärrast liisko wotmist. Temma on ütteinud: Tallitaja ei käskinud mind enne mitte töle minna, kui mehhed linnas paigal on. Selleparrast on Junkur kögitüdruku käskinud temma leiba eest ära wötta, mis tüdruk ka teinud. Mart on siis Junkrule üteinud: Teie laskite mo leiba ärra wötta, nüüd wötke ka mo hoeste-riistad wasto ja Junkur on need illusti wasto wõtnud. Sedda asja on ka Mart K. Herrale rökinud, ka herra ei olle suremat sest wälja teinud. Siis weel, kui ta numbriga on linna läinud, on ta Junkru käest leiba pallunud; agga

*) Ühe Rootsi teadlaje järele: mänd 1, kask 1,14, lepp 0,95, kuusk 0,95.

Ühe inglase sõjapäewaraamatust.

John Harace Mc. Laughlin.

IV.

Berlinis, rongist wälja tulles, panin ma oma reisitasku hoiule ja olin warsti ühel Berlini uulitsal.

Ma lähen Friedrichi uulitsa raudtee silla alt, mille pääl rongid liiguwad, läbi, ja waewalt olen ma mõni sada sammu edasi läinud, kui üks inimeste salk, mis ühte waksali ligidasele põikuulitsale kogunud, minu tähelepanemist äratab. Ma arwan, et need reisijad on, nagu neid ikka waksali ligiduses leidub . . . Ma lähen edasi, ja mõne sammu järel näen ma jällegi inimeste salka, kelle hulgast mõned walget lehte, mille pääl mõned read suurte tähtedega trükitud, loewad. Samal ajal jooksewad uulitsal poisikesed, kes rahwale samasuguseid walgeid lehta pakuwad, karjudes: „Extrablatt!" Ma arwan, et neis lehtedes jutt on Wenemaa sündmustest, millest juba wagunis kõneldi, ja ostan ka enesele lehe. Kuid Wenemaa kohta ei leia ma sääl midagi. Ja lehe sisu, mis ainult ühest paarirealisest lausest koos seisab, on järgmine:

„Serbia on Austria nõudmised tagasi lükanud, ja Austria on temale selle tõttu täna sõda kuulutanud".

Ei ole ju nüüd, kus see kõigile teada, sugugi enam tarwis tõendama hakata, et selle telegrammi sisu asjade tõelikule käigule ei wastanud. Sest, nagu teada, tuli Serbia Austriale ja tema nõudmistele, nii palju kui wõimalik, wastu, ta wõttis wastu kõik, mis wastuwõetaw oli. Ta oli enesele ainult lubanud selle wastu tõrkuda, et Austria agendid Serbia pinnal tegewuses oleks. See on ju selge, et rahwal, kes oma õigusеid tunneb ja oma iseseiswust alal hoida tahab, rohkem järele anda wõimatu on, kui Serbia seda tegi. Sest wiimase Austria nõudmise wastuwõtmine oleks tähendanud — enese täielist allaandmist Austriale. See oleks samati olnud Bosnia ja Herzegowina küsimuse lõpulik äraotsustamine.

Ma liginen inimestesalgale kõnniteel. Kaks ehk kolm meest lugesid sääl poolwaljult „Extrablatt'i", ja teised, kes nende ümber seisid ja neile üle õla püüdsid waadata, et parem lehe sisu näha, waidlesid ja seletasid elawalt telegrammi tähtsust. Mõned nooreд, umbes kahekümne-aastased mehed, kes oma osawõtlikkust selle sündmuse wastu ka wäliselt awaldada soowisid, ühinesid uulitsale kogunud inimeste salgaga. Üks neist kisendas, selle juures telegrammi oma pea kohal keerutades: „Es ist Krieg! Hurra! Sõda on! Hurra! Elagu sõda!" Ja ennast oma seltsiliste õlgadele upitades, kinnitas ta walge lehe ajalehe kioski seinale, õige nähtawale kohale. Just sel silmapilgul nägin ma üht linnawahti, kes inimeste hulgale ligines. Ma uskusin, et ta tuli seda inimeste hulka laiali ajama ehk waigistama. — Sest Wenemaal elades olen ma sellega harjunud, et politsei asemik inimesi, kes kuidagi wiisi tähelepanemist äratawad, kas otsekohe laiali ajab, ehk neid politsei-jaoskonda wiib, kus nad seletusi andma peawad. — Kuid aru saades, milles asi seisis, jättis Berlini, muidu nii wali linnawaht inimesed rahule, ta näis oma isaliku naeratusega noortsugu koguni nagu julgustawat. Heledas kuldkiiwris, suure ratsawäe mõõgaga, hästi kõhukas, näis see linnawaht ise teatawa érituse mõju all olewat. Tema lühikesed ja äritatud liigutused, mõned üksikud sõnad, mida ta selle järsu ja lõikawa häälega, mis berlinlastele omane, ütles, laskjid mulle paista, et ta elawalt kaasa tundis neile äärmistele tundmustele, kokkusurutud soowidele, mis rahwahulkasid sel ajal Saksamaal erutasid. Ta läks ära, näoga, nagu oleks temal mõne kolmanda inimesega asju õiendada, ja hüüdis ainult: „Ich habe schon die Hosen voll von diesen Geschichten!" (Mul on juba püksid täis neist asjust). (Ma olen juba tüdinenud sellest). Need sahwtised sõnad äratasid minus teatawat imeslust, isegi Preisi linnawahi wähe peenetundelistel huultel. Ma oleks siiski äranägemiste põhjal teadma pidanud, et Plato keele ilusamad õied mitte Spree kallastel ei õitse. Need sõnad näitasid mulle aga siiski õige kujukal wiisil Balkani küsimust Berlini seaduse esitaja waimlisest seisukohast. Sest kui ma õieti aru saanud olin, siis olid need „diese Geschichten" linnawahile Balkani olud, mis julgesid wastu hakata ka Saksamaa, kui Austria lepinguosalise wõimule. Ja mul oli sel silmapilgul tundmus, et see seaduse-esitaja lühike, paljuütlew lause, oli kogu rahwa asjast arusaamise awaldus: arwepidamise päew oli wiimaks ligidale jõudnud. Saksamaa oli küllalt ära kannatama pidanud päälekäimisi ja wastuhakkamist nende wäikeste antigermanistliste Slaawi riikide poolt Balkanil. Saksamaa oli küllalt tugew, et neid nüüd oma mõõgaga purustada. Nüüd sunnitakse neid waikima. Saksamaa tahtmine peab olema kogu Europa tahtmine — tema üksi peab ilmapolitikat tegema . . . wõimupolitikat, sest temal on kõige suurem sõjawäeline jõud. Ainult mõõk annab õiguse. Kas peaks Europa sellele wastu hakkama? . . . Siis on see tema õnnetus! Õnnetus neile, kes tahawad tee kinni panna Saksa mõõgale, Saksamaa hiigla raudrusikale! . . . Esimene, kes selle wastu tõrkuma hakkab, — seda wõidetakse . . . Ja kõik need, kes wastu hakata püüawad — need wõidetakse ja purustatakse üks-teise järel. Nii peab Saksamaa alal hoidma oma eesõigustatud seisukoha selle maakera päikese all. Bismarck, see Saksamaa Jumal, kas ta ei ole mitte sakslaste weres, ja kas ei kõnele ta sääl mitte peremehena? Tema politika, mis lõi wõimu, kas ei ole see mitte juba 50 aastat Saksamaa politika? Saksamaa mõõk, kas ei ole see mitte ainuke õige wõim, mis ennast Saksamaa wägede kaudu ilmutama saab? . . . Kõik need mõtted, kas ei olnud nad, kuigi segaselt, kokkuwõetult selles ühes lauses, mis Berlini linnawaht suust tuli! . . .

Kuid mul ei olnud aega oma mõtetele anduda, ma olin liig kaasa kistud kõigist neist äritawatest tundmustest, mis minu ümber suurlinn laotas. Ma olin ühes neist suurtest päälinna uulitsatest, mis on nagu elaw tuiksoon kehas, ja nägin enese ees kihawat, murdwat elu ühel kõige elawamal linna platsil. Sääl on ehitused, mis mulle nii tuttawad! Sääl Hotel de Russie, mille esine juba elektrituledes särama hakkab, siis teised wõõrastemajad, siis suured restoranid, mille elektrilambid kaugele wiskawad oma sinikat walgust . . . Siis uulitsad, kus lähewad ja tulewad sadanded ja tuhanded inimesed, kes ruttawad oma tööle ehk oma lõbudele; kuid kõik ruttawad, neile kõigile on maksew, ehk weel enam kui inglastele „time is money" aeg on raha . . . . ja siin selles suures Preisi linnas ei ole ruumi sihita jalutajatele, jalutajatele, keda juba Suure Friedrichi isa siin kahesaja aasta eest kepilöökidega koju saatis, kui ta neid leidis uulitsatel hulkumas . . . Ainukesed jalutajad, keda siin leida wõib, on wäljamaalased, siinse elu waatlejad, rändajad linnud, kahe raudteerongi wahelised, nagu mina. Ma segan ennast kõigi nende kõndijate hulka, ma kõnnin nendega üht teed ja ma olen kaasakistud woolust, sellest waikiwast ja ühtlasi nii elawalt liikuwast woolust; ma tulen enesele ette kui wäike, tundeline olewus, mis walmis on kaasa tundma selle suure inimese hulga tundmusi ja awaldusi, mis nii tundelised on, närwilised ja distsiplineeritud, ja siiski nii wärisewad selle distsiplini all . . . Rahwahulk, kes suures linnas ikka kirju on, on Berlinis ehk wähem silmapaistew oma wäljakujunenud tüüpuste, iseloomude poolest, nagu nad esimesel pilgul silma paistawad Parisis, ehk Londonis, ehk jälle näituseks Moskwas. Sest wälise moe distsiplin — täitsa Saksa moe oma, mis puutub riietesse, habemesse, wurrudesse, awaldab ennast siin palju ühtlasemalt kui mujal. Ja see distsiplin ei awalda end ast siin mitte ainult inimese wälimuses, waid tema on näha inimese ülewalpidamises, tema liigutustes, kõnnakus, sõnades, kuni hingelise isiku awaldusewiisini kõikide nende üksikute inimeste juures. Iga sammu juures, mida astuda Berlini uulitsa asfaldil, tundub inimesele, kes on elanud Parisis ehk Londonis, tahtmata see suur wahe, mis on Preisi päälinna elanikkude ja eespool nimetatud linnade omade wahel. Igal suurel linnal, keskkohal, on oma iseloomu, oma kohalik wärw, oma tüüpused, oma harjumused. Siin kannab kõik, mis mu silma puutub, täitsa Saksa iseloomu, ja kõik ütleb mulle, et ma ei ole ei naeratawatel, nõiduwatel Seine kallastel, ei iseloomulistel Londoni uulitsatel, kus minewik nii elawalt kõneleb, kus ehituste kiwid kannawad enestes aastasadade ajalugu, — ei suure Wenemaa südames — Moskwa uulitsatel, kirikute kuldkuplite warjus, — waid ühtlastel, otsetel ja walgetel linna uulitsatel, mis kannawad Saksa distsiplini märki: kõik majad on siin samakõrgused, pea ikka ühesugused, ehitused ja mälestusesambad on siin õigeja kangejoonelised, nad awaldawad wastupanewat jõudu ja wõimu, kõnniteed on hääs korras ja wäiklaselt puhtad, uulitsad eeskujulikult asfalteeritud, siin walitseb eeskujulik kord, kaupluste waateaknad on ehitud korralikult, puhtalt ja igawalt, — kõik see awaldab hästi ja targasti organiseeritud elu ja selle linna elanikkude juures ootad tahtmata kõige wäiklasemat korraarmastust, arusaamist ja oskust kõige kohta, mis elu wälistesse ja ainelistesse külgedesse puutub. Kõndijate hulgas on mundrid ja iseäranis sõjawäeliste mundrid walitsewad

Järgneb.

wastusseks sanud, minnul pölle sinnoga tegemist, minne agga omma teed, ja ei olle annud.

Wallakohhus ei woinud middagi Mart K.—le trahwiks moista, sest ta olli ka Herrale sedda teada annud, ja ta olli liggi 8 näddalat isse omma leiba muretsenud. Hooste ja töö noud ollid wasto woetud, leib eest ärra risutud, ta ei woinud enam tenistusesse hakkata ilma kauba teggematta.

Ka Hindrik K. olli Herraga kauba teinud ja piddi P. moisa Tallipoisiks jäma ja herra olli temmale 30 rubla höbbedat aastas palgaks lubbanud.

Et kaup temma poolt kindlaks oli arwatud, tunnistab see, et ta on üks näddal tenistusses olnud. Mönni päew peale näddala, on Hendrik ilma sanna lausumatta ommad wotmed laua peale wiskanud ja ära läinud.

Kui Hindrik kohtu ees sai küssitud, mikspärrast ta sedda teinud, wastas temma: Et Junkur on tedda kiusand; mikspärrast ta herraga kauba teinud ja ei mitte temmaga. Agga et K. sedda asja mitte herrale ei räkinud ja wägga surelisse wisiga omma tenistusse kaubast lahti loi, moistis kohhus temmale 20 hopi witso.

31. märts 1869 Allkirjad.

A. pärris herra, kes ka P. moisa wallitseb, olli Jaan K. töö poisiks aasta peale kaubelnud; agga pois läks Juni ku sees, ilma et Herra sest suggugi teadis, sallaja ärra. Selle ülle kaebas Herra walla kohtusse; ja kohhus möistis Jaan K.—le selle salaja ära minnemisse eest 20 hopi witso ihho nuhhtlust. Herra tahtis, et ta 30 hopi pidi sama.

6. august 1871 Allkirjad.

A. moisa pärris Herra Baron von U.-St. andis walla kohtusse, et moisa kaks tööpoissi Juhhan P. ja Jürri P. omma üllemeelse ja sanna kuulmatta teggude ülle saaksid karristud. Nemmad ollid perre suppi häbbemattad innimesed mahha kallanud woi hire haukude sisse wallanud, ja nenda Jummala armo andi pilkades teotanud ja omma suurt rummalust ülesse näitnud. Ka ollid nemmad: Juhhan P. karja naest söimanud ja lönud ja Jürri P. köögitüdrukud karwustanud. Juhan ütleb karjanaene on tedda sure puga lönud, kui ta on möned kubbud ölgi tahtnud wötta wäljale wia, agga Jürri P. tunnistab et ta on köögitüdrukud karwustanud, kui ta on üttelnud; ma woin sulle ette tua mis ma tahhan.

Ja kohhus moistis neile Juhhan P.-le 25 hopi witso ja Jürri P-le 15 hopi, öppetusseks ja meletulletusseks, et naad mitte nenda ei woi ellada, kuidas nemmad tahtwad.

20. august 1871. Allkirjad.

A. moisa pärris herra Baron O. von U.-i herra andis Mik N. asja walla kohto ette. Herra olli tedda kelanud, et ta ei pea mitte ommale Moisa metsa ma pealt pöllo maad teggema, agga Mik ei ole sedda keeldu mitte kuulanud, waid on ikka teinud ja pealegi möisa seiso metsast roikad ette raiunud. Kui Metsawaht sedda ärra keeldud asja (pöllo teggemist) herrale teada andis, pöris Mik pöllo teggemisi omma pealt ärra ja tunnistas kohto ees ja ka Herrale, et ta on omma Öele teinud, kes lesk on. Öbbe, ehk see lesk ei olle mitte enne küssimas käinud maad tehha, ja Herra ei ole temmale parreminne lubbanud, kui Mikkule, sedda maad on arwata üks killimitto ma. Kohto ees tunnistab Mik moisa seiso metsast ei olle temma mitte roikaid aia ette raiunud, waid ühhe wanna aia eest ühhed wannad aia puud sinna ette weddanud. Metsawaht ütleb, et neid seal ka peab ollema. Sest paistab wälja, et Mik on süüdlane, et ta kül püiab sedda asja pörata. Kohus moistis Mikkule 30 hopi ihhu nuhtlust, agga ta pallus ja tahtis weel herra jure minna, ja ütles ei ma ennast peksa siin mitte ei lasse ja jääb polele.

17. sept. 1871. Allkirjad.

22 Octobri ku päwal olli Mik jälle walla kohto ees, sest herra ei olnud mitte temma kässo ülleastumist andeks annud ja ta sai omma tenitud palga 30 witsa hopi kätte.

Paron U. andis wallakohtusse üllesse, et Kustas P. olli Kirjotajalle üttelnud: Kurrat, tulle künna isse," sest kirjotaja olli tedda sandi künni pärast nominud, et parreminni piddi kündma. Kustas tunnistas agga kohto ees, et temma ei olle mitte kurrat tulle künna isse ütelnud, waid „Kurrat siin ei künna ükski hooste poiste seast parreminne kui minna" ütles pitk sönnik ja märg ma, Härjamehhed wöiwad siin parreminne künda, agga mitte hoostega. Kohtomeestele ja kohtoallusele sai seadusse ramatust § 461 ette loetud, kui sure süiallune temma on. Ka kohhus möistis Kustasele 1 rubla höbbedat trahwi, et sannadega wallitseja wasto olli hakkanud ja kaks poissi N. ja K. said kumbgi 15 hopi witso, et tö juhhatajatte sanna ei ole kuulnud.

21. juuli 1872. Allkirjad.

A. möisa pärris herra Baron von U. andis walla kohtusse, et tema sedda mitte ei salli Kaarel J-il 2 kasso last on ju olnud, mis wallale suureks häbbiks ja teotuseks on, et peab seadusse järrele kohto läbbi trahwitud saama.

Kohhus kutsus Kaarel J-i ja Anne N. kohtusse ja kuulas nende häbbematta pimmedusse teud järele, kes himmude pöllemist täites isse ende au ollid kautanud häbbi palgaks saanud nenda risti innimesse seadusliko ello ja puhta au wasto ollid eksinud, moistis kohhus, et Kaarel J. saab 30 hopi witsad ja An N., kui laps aastaseks saab 3 pääwa puuris olema. J. terwis ei kannud mitte ihhu nuhtlust, sest temmal käiwad soled kubbemes, mis ta kohto meestele näitis, ja maksis trahwi 3 Rubla walla laekasse.

23. juuni 1878. Allkirjad.

X. Herra Baron von S. herra kässo peal aias tallitaja Kröot K. ja An N. kohtusse, et nemad on koolimaja juures kära töstnud, mis herale oli kaebatud, et weel olid seda inimest naernud, kes lugenud.*) See kaebtus ei olnud mitte aga tössi, kooliwöörmünder on seal olnud, naesed on oma asjade pärast seal natuke waielnud, ei lugeja ega koolimaia kohta kedagi santi rääkinud.

Ja seepärast jäid naesed kohtu poolt ilma trahwita, et kooliwöörmünder seda oli kuulnud, mis naad wäljas rääkinud.

25. aprill 1880. Allkirjad.
Viktor.

*) Nagu arwata wöib, oli lugeja nendest, keda mõisjad 1870. aastatel oma walda rahwast pöörama tellisid. Nad lugenud talu tubades, koolimajades ja tihti käinud ka möisa herra ise nende lugemist päält kuulamas. Ühes möisas Harjumaal awaldanud lugejad niisugust möju, et ööseti kõiksugu asju möisa öue pääle kogunud, mis aastate jooksul möisast oli warastatud. Pööranud wargad toonud asjad tagasi. B.

Ilmaturg pärast söda.

Wene ministrite nöukogu otsustas iseäralist ministrite nöupidamist ette wötta, kuidas kaubanduse-tööstuse elu pärast söja löppu jälle harilikkudesse rööbastesse wiia. Seda küsimust ei ole wara üles wötta, sest mujal pool töötatakse selles asjas öige agaraste. Inglise alamkojas teatas riigimees Runciman arupärimise pääle, et Inglise ministerium tulewase kaubanduse politika üle suure südidusega aru peab. Ei ole ühtegi ministeriumi jaoskonda, kes pääle jookswa töö mitte hoolega aru ei peaks küsimuste üle, mis pärast söda päewakorrale wöiwad kerkida. Sääl juures seletas Runciman, et kui köik küsimused, mille üle ministeriumis salajastel koosolekutel aru peetakse, ainult päälkirjade järele üle lugeda, siis need päälkirjad üksi juba 2 trükipoognat täidaksid.

Wähe aeglasemalt töötawad prantslased. Aga möjuw ajaleht „Temps" kihutas walitsust weel hiljuti kahes suures artiklis tulewiku kaubandusekiisimustes suuremale elawusele.

Ka „Now. Wremja" manitseb meie walitsust selle asjaga rutata. Köik liitlased peaksid sääljuures ühtlaselt tegewad olema, et neid Saksamaa pärast söda ka kaubanduse- ja tööstuse söjas ei wöidaks.

Saksamaa walmistada ennast selleks suuresti ette ja temal ei olewat tulewases kaubanduse- ja tööstuse wöitluses mitte pahad wöidulootused. „Now. Wr." pöhjendab seda wäidet järgmiselt:

„Saksamaa on 40 aastat söja wastu walmistanud ja igaüks wöis nüüd söjas näha, kuisugune määratu kasu sellest Saksa keisrile oli, et tema walitsus köik nii kawakindlalt oli ette walmistanud. Liitlastele tuli söda ootamata pääle: selle oma saamatuse eest maksawad nad nüüd kallist hinda. Sedasama peab ka tulewase rahutegemise kohta ütlema: Saksamaa walmistab ennast selle wastu palawikusarnase kiirusega. Saksamaa teeb hoogsalt selle kallal tööd, et kindlat tolliühendust Saksamaa, Austria-Ungari, Bulgaria ja Türgimaa wahel eluse kutsuda. Sellel silmapilgul, kui rahuleping alla kirjutatakse, on Saksamaa jällegi — rahu asjas! — oma ettekawatsustega päälaest jalatallani walmis warustatud. Tarwis on liitlastel rutata, et nad wähemalt rahu asjas oma kardetawatest waenlastest taha ei jää.

Ei ole tarwis mingisugust roosilist möttekujutust. Tarwis on majanduslikelt jämedast otsekohesest alusest wälja minna: rahulepingu allakirjutamise silmapilgul on Saksamaa majandusline seisukord kaugelt parem kui liitlaste oma. Miks nii?

Lihtsalt selle pärast, et Saksamaa tööstuse jöud sellel silmapilgul endisega wörreldes suurendatud on, liitlaste jöud aga wähendatud. Ei tohi unustada, et terwe Belgia sakslaste käes on. Isegi sellel korral, kui nad säält saaksid wälja kihutatud, läheb aastaid tarwis, et Belgia tööstust jälle wanasse korda seadida. Selle eest juba hoolitsewad Saksa rekwisitsioni kommisjonid praegu, kes köik masinad ja wabrikute tööriistad Belgiast ära Saksamaale wiiwad. Ja kui sakslased weel Belgiast sunnitud on lahkuma, siis wöib enesele — Jumal hoidku! — ette kujutada, kuidas Saksa wihased söjasapörid Belgia wabrikutega ümber käiwad. Sedasama köik, muidugi natukene wäiksemal mööbul wöib Saksa wägede käes olewast Poolamaast ütelda, ka Pöhja-Prantsusemaast. Ei tohi unustada, et sakslaste käes niisugune tükk Poolamaad on, mida öigusega üheks suuremaks Wene tööstuse keskkohaks nimetati! Miks maksab ütsipäini Lods! Ja Prantsusemaal? Maa, mis sääl sakslaste käes, on neli wiiendikku köigest Prantsuse rauamaast. Selles piirkonnas on 85 protf. köigist Prantsuse raua-sulatisahjudest. Wöib ainult imestada seda suurt korralduse annet, mille läbi Prantsusemaal wöimalik on olnud, sellele kaotatud rauasaagile mujalt rauda asemele leida. Et aga Prantsuse metallitööstusel pärast söda suur kriisis tulemas on, selle üle ei wöi imestada. Saksa wäed wististi nendes piirkondades, kes Saksa Reini maakondade tööstusewöistlejad on, kiwi kiwi pääle ei jäta.

Sellest seletusest paistab wastuwaidlematа wälja, et liitlased tööstuse poolest nörgendatult rahule wastu lähewad.

Üsna teistsugusel seisukohal on Saksamaa. Saksamaa tööstuslised jöud ei ole söja all mitte nörgemaks läinud, waid weel köwenenud. Köik need wabrikud ja töökojad, kes söjatarwidusi walmistawad, on oma sisseseaded kolm, neli, kuni kümme korda suurendanud.

Et need uued sisseseaded söjakapitali ja söjakasu arwel on tehtud, siis on nende sisseseaded juba ennast söjatööstuse teenistusest söja löpul täitsa ehk suurelt osalt tasa teinud ja wabrikute äriseisust juba maha kirjutatud, nii et need sisseseaded enam midagi ei maksa. Wiimane asi peab muidugi selle pääle möjuma, et Saksa tööstus odawasti wöib kaupasid walmistada. Tarwis ainult mötelda, kui palju treipinkisid Saksa metallitööstuse wabrikud omale söja ajal juurde on muretsenud. Need pingid treiwad päewas 250,000 shrapnelli walmis. Köik need pingid hakkawad rahu tulekul töötama, et liitlastega wiimast hirmust wöitlust — majanduslist wöitlust pidada. Siia juurde tuleb tähendada, et Saksamaa wabrikud, mis söjatarwidusi walmistawad, oma muud alalist tööd mitte ei ole seisma jätnud, mida nende aktsiaühisuste aruanded selgesti näitawad. Need wabrikud teewad tööd, walmistawad paberit, klaasi, portsellani, puukaupasid, höbedat, waipasid jne. Kaupade tagawarad, mida wäljaweo seismajäägi pärast Saksamaale kogutud, on määratu suured: üks Prantsuse arwustikuteadlane hindab neid 20 miljardi marga pääle. Niipea, kui diplomadid oma pitsatid rahulepingule alla wajutawad, töstab Saksa kaubalaewastik — tema ei ole häwitatud, waid oma sadamatesse kinni sulutud — lipud masti ja laenetab terwe ilma turud wahеajal igal pool otsa löppenud kaupadega üle. Poole aasta jooksul ajab Saksamaa nönda liitlastelt ja erapooletutelt maadelt niisuguse tööstuse-söjatasu kokku, mis tema pooled söjakulud ära maksab."

Mis Saksamaa wastu selles asjas ette wötta wöiks, seda ei tea Wene leht omalt poolt ette tuua. See on spetsialistide asi. Et aga midagi tegema peab ja ruttu tegema, see on ka selge. Nagu leht kuuleb, on kolmest abinöust köneldud. Esimene abinöu oleks kaupade wäljaweo preemiad. Saksamaa annab neid oma wabrikutele suurel mööbul, millega riigi poolt körged sisseweo-tollid, mis teised riigid Saksa kaupade sisseweo pääle panewad, tasa tehtakse. Need preemiad lähewad riigile küll esiotsa kulukaks, aga tasutakse pärast, kui kaubad turu wöidawad. Teine abinöu on sadamate kinnipanemine Saksa suure kaubalaewastiku eest. Seda abinöu on Inglisemaal omal ajal suur Cromwell tarwitanud. Nüüd kaaluwad inglased jälle järele, kas seda terawat abinöu tarwitusele wötta. Kolmas abinöu oleks tihe tolliühendus liitlaste maade wahel.

Peab meeles pidama: Saksa wägew militarismus on Saksa suure tööstuse ja kaubanduse saadus. Seda söjakust wöib ainult siis jäädawalt murda, kui tööstus ja kauplemine, maa hää käekäik on murtud.

Kohalikud teated.

Tartu ülikooli theologia fakultedi ärakaotamine.

Sellest on ammu juba köneldud, aga siiamaale on see Wene rahwuslaste ammune soow ikka teoks tegemata jäänud, sest niipea kui asjale tegelikult lähemale astuti, leiti, kui keeruline asi selle fakultedi ärakaotamine ja uue iseseiswa ew.-luteriusu seminari wöi akademia asutamine on.

Nüüd, kus terwe ülikooli ärawiimine Tartust päewakorrale on kerkinud, tullakse jälle endiste soowidega theologia usuteaduskonna asjus. Ja tähelepanemise wäärt on, et seekord teadet mitte „Now. Wremja" wöi mõni teine sellelaadiline ajaleht ei too, kelle juures soow mötte isaks on, nagu öeldakse. Seekord toob teate wabameelne leht „Den" ja kaunis kindlal kujul, iga omapoolse ligema seletuseta. Wene lehe teade käib järgmiselt:

Hariduse ja siseministri kokkuleppimisel kaotatakse Tartu ülikooli usuteaduse osakond ära. Hariduseministerium leiab, et sellel öpeasutusel kindlasti ärapiiratud usutunnistuse-laadiline iseloom on ja ainult wäikese osa riigielanikkude (luterlaste) tarwiduste jaoks on määratud. Tartu usuteaduskonna asemele awatakse ew.-luteriusu jumalasöna akademia Petrogradis wöi aga mönes suuremas lõunapoolses linnas.

Akademias ei sünni öpetus mitte Saksa keeles, nagu nüüdses theologia fakultedis, waid Wene keeles. Sunduslikkudeks öpeaineteks selles akademias on Wene kirjandus, kirjanduse ajalugu ja Wene ajalugu."

Nii Wene lehe teade. Tema kindlast kujust hoolimata ei tahaks meie selle mötte teokstegemise sisse praegusel ajal uskuda. Hariduseministri pöhjendus osakonna kaotamise asjus, kui see öige on, on wähese loogikaga warustatud. Uue iseseiswa akademia asutamine on wististi kaugelt kulukam, kui praeguse Tartu ülikooli jumalasöna osakonna wördlemisi wäikesed ülespidamise kulud. Kui ärakaotamise pöhjuseks see asjalugu on, et see öpeasutus ainult wäikese osa riigielanikkude huwisid teenib, siis ei ole pöhjusi kulusid suurendada. Tösine pöhjus selle osakonna ärakaotamise asjas on teatawasti alati teine olnud.

See on Saksa möju kaotamine sellest öpeasutusest, millega ei wenelased ega ka köige arwurikkamad Balti rahwad, eestlased ja lätlased rahul ei ole. Et seda möju kaotada, ei ole aga tarwis fakulteti ülikoolist lahutada ega ära wiia. Teed selle öpeasutuse uuenduseks on ammu ja ammu juba ära näidatud. Asutatagu siia ometi Eesti, Läti ja Poola tegeliku usuteaduse professurid hääleöiguslisте professoritega, siis on Saksa ainuwalitsus murtud. Ja ülikool, teaduskond, kes selle rahwa keskel töötab, kelle waimulisi huwisid ta teenib, wöib oma tööd palju önnistusrikkamalt siin teha, kui kusagil mujal.

Mis Wene keelesse puutub, siis ei oleks ju meil eestlastel, kui meie keele huwid tegelise professuriga kaitstud on, selle wastu midagi. Kas selle läbi aga Saksa keele möju wälja törjuda sundetakse, see on küsitaw. Üliöpilased peaksid kaua aega ikkagi Saksa keelt hästi tundma, sest et siiamaale terwe L.-usu teadusline kirjandus selles keeles on kirjutatud. Kui ka ettelugemised riigikeeles läheks, kuluks kaua aega ja suurt kulu ära, enne kui sellekohased teaduse hallikad Wene keelde saaksid muretsetud.

Muidugi törjuks kawatsetud muutus keele asjus Saksa keele järk järgult enam tagasi. See oleks aga igatahes suur ettewöte ja ülesanne ja küsitaw on, kas on praegusel ajal nii palju huwi ja püsiduft selleks raskeks ettewötteks, et seda teoks teha.

Wäeosadest wabastatud alamwäeliste järelwaatus

algas täna.

Täna pidid need wäeülema juure ilmuma, kes 3. linnajaost on, homme peawad ilmuma 1. linnajaost, reedel 2. linnajaost ja alewitust laupäewal 16. jaan.

Need, kes wäeteenistuse kommisjonides on wabastatud, ei ole seekord mitte ette kutsutud, waid need, kes kommisjonides wäeteenistusesse määratud ja alles oma wäeosadest praeguse söja ajal teenistusest haiguse pärast wabastatud ehk puhkusele lastud on.

Tarwitajate ühisuse üleüldine koosolek

on, nagu teada, täna öhtu. Päewakorral on ühisuse tegewuse alustamine, walimised ja mitmesugused läbirääkimised. Katsugu köik seks nüüd kaasa aidata, et see praegusel ajal nii ülitarwilik ühisus tarwilise hooga ja jöuga käima saaks.

Koosolek on Wallikraawi uul. 16 ja algab kell 1/2 9 ö.

Miina Hermanni helitöö „Kalew ja Linda"

tuleb hulga aja järele jälle Tartus „Wanemuises" etendusele ja nimelt 16. jaanuari öhtul. Sellel muusikalisel luulelool on juba oma wäikene minewik.

Helitöö loodi Eesti priiuse 75-aastaseks jubileumiks. Sönad luuletas selle helitöö tarwis tuttaw päälinna tegelane A. Kaljuwald (Tombach). Helitööl on 5 järku: „Kuldne aeg", „Rüütlite tulek", „Wöitlus püha kodupinna eest", „Orjapölw", „Priiuse koitmine". Ehk küll tekst sugugi tihedamalt ümargusеks kunstitööks kokku ei ole liidetud, waid kaunis naiwseid-patriotilisi, meeleolulisi-ajaloolisi kirjeldusi pakub, on need wiis pilti siiski tänulikuks aineks heliloojale, kus ta oma wöimist öige mitmekülgselt näidata wöib.

Miina Hermann on seda meeste-, naeste-, segakooridеs ja soolodes tehа katsunud, ja nii mönegi öige ilusa muusikalise pildi loonud selle lihtsa wiisirikkusega, mis tema muusikale nii omane on ja Miina Hermanni koorilauludele lugupeetud koha meie kontsertide eeskawas on muretsenud. Eelseiswast helitööst on ka wöitlusekoor „Wiimse were tilgani" iseäraldi meie suurtel kontsertidel ja laulupidudel ette kantud.

Helitöö kanti omal ajal Petrogradis, Tartus ja mujal hää tagajärjega ette. Waieldi muusikameeste ringkondades selle üle, kas helitöö oratoriumi nime wöib kanda, wöi mitte. See waidlus oli asjata. Helilooja ei ole ise ilmaski oma tööd nii nimetada tahtnud ja teab muidugi ise köige paremini, et temal mitte oratoriumi kindlat ülesehitust ei ole. Ta on teda lihtsalt „laululooks Eesti minewikust" nimetanud ja sellena ette kandnud.

Huwitaw on weel see, et helitöö ettekannet Miina Hermann ise juhatab, kes omal ajal Tartus temperamentlise laulujuhatajana wäga tuttaw oli. Waheajal on tema aastate jooksul kodumaalt eemal elanud. Wana armastus lugupeetud kunstniku wastu ei tohiks aga mitte jahtunud olla.

Kontserdi puhta sissetuleku on Miina Hermann Tartu rahwaraamatukogu seltsi hääks määranud — kaunis otstarwe, mis juba isegi kontserti soowitab.

Teater.

Täna öhtu näeme „Wanemuises" jällegi „Kassijahti", mis alati rohket poolehoidmist on leidnud.

Tartu tähetornist.

Ülikooli waranduste Nishni-Nowgorodi ewakuerimisel wiidi tähetornist mitmesuguseid tööriistu ja apparate kaasa. Ühtlasi ewakuerisi tähetorni juures asuwast maawärisemiste tähelepaneku-punktist ka seismograf Nowgorodi, nii et siin nädala algul juhtunud suure maawärisemise kohta mingid tähelepanekuid ei saadud teha.

Tarbeainete toimekonnast.

Täna on jälle petroleumi Tartu jöudnud. Müügikorraldusest antakse warsti teada.

Ülelinnaline petroleumi jagamine löppes eila. 3. linnajaost ja eeslinnast käisid pea köik majaperemehed petroleumil järel.

Kroonu algkool.

VI. linna algkooli ruumides Jaani uul. nr. 15 awati juba enne jöulu (Edinburi) kroonu algkool, kuhu lapsi igast rahwusest wastu wöetakse, waeseid ilma maksuta; ka antakse raamatuid neile maksuta. — Meie linnast on lapsi wähe tulnud ja ruumi on koolis weel palju. Lapsi wöetakse sellel nädalal weel wastu, mille pääle meid lastewanemate tähelepanemist palutakse juhtida. Lapsi wöetakse wastu kell 3 p. l.

Wildiwabriku awamiseks

Tartus, Maarjamöisa uul. nr. 27, on kubermanguwalitsuse poolt Friedrich Hoppele ja Jaan Hurtile luba antud.

Kingitused söjameestele.

Riia posti- ja telegrafi-ringkonna ametnikud on oma keskel 6000 rbl. kokku korjanud ja selle raha eest söjameestele kingitusi ostnud, mis 13. jaanuaril posti-ametnikkude wolinikkude poolt wäerinnale ärajagamiseks kätte wiiakse.

Uuemad teated.

Baltimaa möisnikkude eraõiguste ärakaotamine tarwiliseks tunnistatud.

Petrogradi telegrafi talitus toob järgmise tähtsa teate:

Kohtuministeriumis algasid iseäralise nöukogu harutused Baltimaa rüütlimöisate omanikkude eesöiguste ärakaotamise kohta. Nöukogu leidis tarwilise olewat Baltimaa möisnikkudele antud wiinapöletamise, ölleрruulimise ning ölle ja toiduainete müügi öigust ära kaotada, niisama ka öigust möisa piirides körtsja awada ja pidada, alewikka asutada, laatasid ja turupäiwi pidada ning talupoegade maa pääl jahil käia. Nöukogu tunnistas tarwiliseks, et laatade, körtside, ja muude sarnaste asutuste awamise öigus üleriikliste määruste pöhjal korraldatud oleks.

Ülemaltähendatud nöukogu otstarwe ja sihtide kohta on nöukogu esimees kohtuministri abi A. N. Werjowkin „Birsh. Wed." kirjasaatjale järgmist seletanud:

„Baltimaa möisnikkude eesöiguste ärakaotamise küsimus, mis käesolewa söja ajal iseäranis terawaks on läinud, ei ole enam uus. Esimest korda tekkis ta möödaläinud aastasaja 60.

Eila lõuna kell 1/2 2 lahkus siit ilmast pika raske kannatuse järele meie armas emake ja wanaemake 80 aasta 10 kuu wanaduses

Marie Birkenthal

sündinud **Wirkhaus**.

Kirstupanek laupäewa õhtu kell 8. Matmine pühapäewal kell 11 e. l. Tallinna uul. 59, Maarja kiriku surnuaiale.

Palume sugulasi ja tuttawaid lahkunud põrmu wiimse rahu paika lahkesti saatma tulla.

Tartu Eesti Laenu- ja Hoiu-Ühisus.

Wolinikkude-kogu walimise-koosolekud

17. jaanuaril 1916. Ühisuse ruumides (Suurelturul 14).

XI. walimiskogu koosolek teistkordne kell 11 e. l. — XII. walimiskogu koosolek kell 3 p. l.

Päewakord:

1. Koosoleku awamine ja juhataja walimine.
2. Wolinikkude ja nende asemikkude walimine.

XI. walimiskogus waliwad liikmed, kes Ühisusse on astunud 1913. a. märtsist kuni 1913. a. juulini.

XII. walimiskogus waliwad liikmed, kes Ühisusse on astunud 1913. a. juulist kuni 1913. a. detsembrini.

Koosolekule pääseb kutsekaardi ja arweraamatu ettenäitamisel. Walijate nimekiri on kõigile näha Ühisuse ruumis. Wolinikkudekogu määrused on Ühisuse liikmetel saadawal Ühisuses.

Juhatus.

Sõjateenistusest terwisid!!

Ferdinand Kersna Wõru maal., Gustaw Silb Paide maal., Jakob Waks Pärnu maal., Priidu Kasu Saaremaalt, Juhan Wõsu Tartu maal., Л.-Гв. Финляндск. зап. бат., 1 рота, 16 взв.

Juulius Reinfeld Pärnu maal., Anton Libene Waiwarast Alfred Turwas Ufast, Mihkel Matson Pärnumaalt, August Matson Nowgorodist, Hermann Leis Palmsest, Johan Sepp Pärnumaalt, 176 пѣх. зап. бат., команда эвакуированныхъ, 8 маршевая рота.

Maksim Reinberg, Jaan Usin, Ernst Õrak, August Näpp, August Uits, Eduard Grünberg, Jaan Tamberg, Hans Kosk, Hans Rits, Hans Tine, Jüri Penjamin, Juhan Tamm, Juhan Reimann, Albert Juudas, Aleksander Raamot, Joosep Malma, Aleksander Krell, Aleksander Petenson, Aleksander Peterson, Willem Kulpa, Woldemar Juuse, Paul Oppart, Karl Palusson, Jaan Steinberg, 68 артиллер. бриг., 6 батарея.

Endine Pala walla Halliku kooliõp. R. Kuusik.

J. Hilpus, Петроградъ, Кирочная 8, школа прапорщиковъ инженерныхъ войскъ, Я. Ильпусъ.

Richard Wärw Wana-Kuustest, August Wirunurm, Joosep Kuks, Kaardiwäe grenaderi polgu 13 roodust.

Narwast Aleksander Rutoff, Tartust Karl Pall, Wiljandist, Aleksander Johanson, 2 Балт. фл. экип., 4 Дерябинская каз. 9 рота, 1 взводъ, Rutoff, Johanson, 10 рота, 1 взводъ.

Eduard Koppel Saadjärwest, Въ Петроградъ, Зас. бат. Л.-Гв. Литовскаго полка, 2 рота, 3 взводъ.

Märt Poogen ja Peeter Mägi Tartust.

Friedrich Pensa, Новый-Петергофъ, 1 учебн. ком. школы военныхъ шофферовъ, 3 взводъ.

Hendrik Kustawus ja Peeter Kunin Hummulist, 176 пѣх. зап. бат., 8 рота, Литера Ж., 2 взводъ.

August Känkel Kuriska wallast. Adr. 355 пѣх. Лифл. дружина, 2 рота.

Juulius Hermann Pukast, Paul Teras Keenist, Eduard Luik Sootagast, Juhan Laaneman, Aleksander Boogen, Peeter Tatrik ja Herman Maarus Tartust. 1 армейскій корпусъ, 95 Красноярскій полкъ, нестроевая рота.

A. Erenberg, L. Woitka, A. Unt, J. Laurison, A. Kiwit, J. Prükkel, H. Tõlk, E. Pitr, J. Kera — 430. Walga polgu, 4 roodu eestlased.

O. Mänd Petrogradist, S. Talts Kilingist, J. Jlwes, Narwast, D. Jakobson Läänemaast, 7 Арм., 5 Кавк. корпусъ, 5 Броневой Пулеметно-Автомобильный взв., Пущечное отд.

Peeter Siiman, Widrik Sipp, Jakob Kombe, Aleksander Rosin, Gustaw Tensig, Prochor Sajankin, 271 Krasnoselski polgu muusika komando.

Bernhard Markus Rubinalt, Jaan Weltmann Woldist, Johannes Käsper Paidest, Arnold Reidolf Rõngust, Peeter Karu Sangastest Rudolf Maran Kirepist, Зап. бат. Л.-Гв. Преображенскаго полка, 4 Б. рота, 5 взводъ.

Kooliõpetaja M. Ott. 3 Сводно-Гвардейскій зап. бат., 8 рота, 4 взводъ.

Reihard Koger ja Jaan Allik Kawastust. Въ г. Петроградъ зап. бат. Л.-Гв. Преображенскаго полка, 3 р. „Г" 4 взв.

A. Aikmann Wõrumaalt. Въ Кронштадтскую крѣпостную военно-телеграфную роту.

A. Grünberg Tartust, J. Sarap Kambjast. 15 Драгунскій военнаго ордена полкъ, 6 эскадронъ.

Joh. Ruus Tartumaalt, S. Pajo Wiljandimaalt, A. Allikas, R. Stranson, M. Siller Pärnumaalt. 172 пѣх. зап. бат., 11 р. лит. Е 1 взводъ.

Aleksander Juust Ruustakult, Woldemar Sepp Tartust, Teodor Ruus Pühajärwest. Петроградъ, Кирочная 33. 6 зап. сап. бат., 1 рота А. 2 взводъ.

Krasnoselski polgu muusika koori eestlased:
Nikolai Wihmann, Dawid Wau, August Tors, Hermann Wedam, August Küssler, Mihkel Peterson, Burhard Krause, Karl Paal, Peeter Siimann, Widrik Lipp, Samuel Ott, August Sahar, Kusta Tensing, Jaak Kits, Jakob Kombe, Jakob Laurisson, August Tees, Jakob Siise, August Järn, Dawid Bluuard, Peeter Zinit, Jaan Sappe.

A. Pihlakas.

Peterhofi Eesti sõjamehed: Alfred Trääl, Kustaw Nurmis, Paul Mitter, Anton Eelimets, Johannes Siikut, Jakob Ewert, Rudolf Sumann, Alfret Säkk, Jaan Waar, Woldemar Saar, Johannes Simm, Theodor Lihane. Adress: 3 зап. пѣх. бат., 11 рота, 4 взв. Литеръ Д.

2 järgu maakaitsewäelised: Albert Kaup Wõisikust, Johannes Kinnas Wiljandist, Johannes Oraw Uue-Wõidust, Peeter Holland Uue-Wõidust, Jaan Müürsepp Riidajast, August Hilop Patkülast, Jaak Margusson Wiljandist, Oskar Laane Wiljandist, Johan Milsan Helmest. Дѣйств. арм. 175 пѣх. зап. бат., 2 рота, 2 взв. Литеръ „Е".

Sõjawäljale sõites saadawad kodumaale terwist ja soowiwad hääd uut aastat: August Saulas Rakwere wallast, Eduard Saewas, Hugo Sepp Rakwerest, Karl Treimann Wäike-Maarjast, Jaan Sirelpuu Simunast, Ernst Tombach Simunast, Willem Sammelberg Kadrinast, Julius Tauer Rigulast, Hans Sandberg Palmse w. Oskar Sasmin Kubina w., Gustaw Eslan Aaspere w., Jakob Tallikas Roela w., August Saar Watku w., Alfred Tamm Püssi w., Aleksander Rihter Jmastu w., Eduard Puks Joola w., Aleksander Tiilen Pada w., Johannes Seilenthal Porkuni w., Aleksander Suurkaew Maria w., Jakob Tomper Kaarli w., Eduard Summatawet Wihula w., Jüri Sats Aasperest, Hugo Õis Awanduse w., Johan Tombach Palmse w., August Tenman Põlulast, August Saar Watku w., Johannes Tomband Watku w., Willem Silbenberg Salla w., Martin Luik Waiwarast, Jakob Siim Rakwerest ja Karl Enma Rakwerest terwitawad lahkunud; wendi U. P-st. Kahe wiimase adr.: 3 пѣх. зап. бат., 4 рота. Команда вольноопредѣл

Eesti sõjamehed-sapörid. Josep Masing Tartust, Johannes Walter Tallinnast, Rudolph Ertits Tudolinnast. 27. Саперный бат., 3 рота, 3 взв.

August Paju ja Juhannes Mets. Adr.: 1 зап. арт. дивизіонъ, 1 батарея.

Kaarel Pehk Tartust. Adr.: 104 пѣх. дивизія, Перевязочный отрядъ, 3 взв.

Jaan Kabal, August Reinweg, Eduard Hakkaja, Hugo Akkel, Woldemar Rästa, Aleksander Tennison, August London, Paul Mägi, Aleksander Kruuda, Jakob Urberg, August Raudsep, Rudolf Uetti, Max Kargaja, Paul Merits, Johannes Kõrwei, Martin Kool, Johannes Soonberg, Eduard Wipper, Peeter Semel, Johannes Kama, Jaan Kupri, Adalbert Lillison, Karl Hermann. Петроградъ, Зап. Бат. Л.-Гв. Литовскій полкъ I рота, 10 взводъ.

Hugo Plaks. 96 зап. бат. команда Выздоравливающихъ, гор. Симбирскъ.

Johannes Beek. Кавказская армія, 264 Георгѣвскій полкъ, 7 рота, 4 взв.

Johannes Jors, Hermann Oja ja Hans Tõnison Wiljandimaalt. Adr.: 177 пѣх. зап. бат., 11 рота, 2 взв.

Ernst Laas ja Theodor Salom Walgast, Johan Willer Rakwere kreisist, Hendrik Nikker Pärnust, Eduard Grossman Tallinnast, Oskar Kiipsar Tartu kreisist. 72 пѣх. Тульскій полкъ, 5 рота.

Otto Gellert Wõnnu kihelk. H. Kubu Kärstnast, Aug. Terien Wiljandimaalt, J. Eisenberg Tallinnast, Madis Salist Läänemaalt. Петроградъ, зап. бат. Л.-Гв. Московскаго полка, 2 рота, 10 взводъ.

Jaan Teder Helme-Hummulist. Гор. Смоленскъ, 1 тыловая Авіац. автомоб. мастерская.

Alexander Peep Uulast, kuulipilduja alamohwitser. Л.-Гв. Уланскій Его Величества полкъ, ст. Подберезье, Новг. г. Мурава, 9 эск. 4 взв.

Lipnik August Jürgenson terwitab kodumaalasi. 3 Сибирскій стрѣлк. полкъ, полев. почт. конт. 39.

Petrogradist lahkudes ja sõjawäljale minnes jätame kõiki jumalaga ja soowime hääd ja õnnerikast uut aastat. Daniel Anderson Ahjalt, Karl Keerman Tartust, Johannes Wäljaots Härjanurmest, Eduard Madison Waralt, Aleksander Antonow Tormast.

Alamohwits. H. Laks Wiljandist, jefr. K. Kuiman, J. Seimann, P. Himmist, M. Juhanson, L. Sults Pärnust; J. Sassi Tartust, P. Tõlhsepp Wõrust, jefr. J. Keil Rakwerest, alamohwitf. A. Rabba Wändrast. Прожект. рота, 18 сап. баталіонъ.

Johannes Bruel, Walter Mägi Lohusuust, Joh. Jsrail, W. Walner, H. Kantsberg, Julius Aru, Wilde Heidekind, Alexander Paju, J. Wildo.

Leonhard Oja, Karl Antsow. 8 пѣх. Эстляндскій полкъ, Музыкантская команда.

Jaan Lillmann Wana-Antslast, Karl Pawlowits Walgast. 65 Московскій Его Величества полкъ, 10 рота.

Kooliõpetaja Kergust-Pärnumaalt A. Saks, Wiljandimaalt J. Tammesaar. 8. сапасн. пѣх. баталіонъ, 9 рота, Лит. В. взводъ 2.

Johannes Kinnas Polli w., Aleksander Wõrk Kuresaarest, Karl Hendrikson Pärnust, Aug. Helm Rakwere k. Л.-Гв. Гренадерскій полкъ, 16 рота, 1 взводъ.

Wanemuise teater
Kolmapäewal, 13. jaan. kell 9 õhtu
Kassijaht.
Keeliõpilastele hinnaalandus.

WANEMUINE
Laupäewal, 16. jaan. kell 9 õhtu
Miina Hermanni laulukoori poolt
Kalew ja Linda
ajalooline laululugu 5 jaos elawate piltidega.
I. Kuldne aeg. II. Rüütlite Eestimaale tulek. III. Wõitlus kodumaa eest. IV. Orjapõlw. V. Priius. 258
Piletite eelmüük teatri hindadega Wanemuise kassas.
Sõnaraamatud 10 kop. tükk.

Tantsu-kunsti kool.
Wõtan selle aasta esimestele
tantsu kursustele
just 18. jaan. wastu, iga päew kella 12—1 ja 3—4, Petrogradi uul. 59. Õpetan pidu-, kunsttantsusid ja plastikat iga päew.
Karl Helmer.

Korter
3 toaga, ilma köögita wälja üürida. Teateid antakse Postimehe talitusest.

Karjamõisa
ja wesiweski on rentida ehk müüa. Sigem. Riia u. 119, k. 7.

— Petrogradi talwe —
kalossid
Mitmes suuruses sai Tõnnoffi kauplus, Rüütri uul. 3. 25

„Postimehe"
üksikuid numbrid
— on müüa,
Struugi Belaja
wabsalis.

Minu kunstkäsitöö koolis
on õpetus alganud, wõtan weel uusi õpilaid wastu, õpetust annan pesu, kleidi, ülikitte joonistuses, juurdelõiguses kõige uuema häästi passiwa kerge õpewiisi järele, ja kõigis kunst ja lihtsamates käsitöödes. Programm ja tööd on koolis näha. Jurjewis, Riia uul. 17. R. Hoberg. 57

Rukkid
otre ja kaeru ostab Karlowa aurusweski Telef. 399. J. Toom.

Ученики и ученицы могутъ найти хорошій пансіонъ, Яковлевская 4, кв. 3, отъ 12—3 ч.

Kaks koolipoissi
wõiwad weel korteri saada kostiga ehk ilma. Kitsas u. 5, k. 10.

Sirwilauad 1916.

Hind 20 kop.

Sisu: V. Ernits: Sirwilauad 1897—1916 (päätükk Eesti waimlise kulturi ajaloost). R. Kleitsman: Wõitlusest külgehakkawate haiguste wastu. J. Tork: Kodusest lastekaswatusest. H. Kruus: Ajaloosia rahwused Wenemaal. V. Ernits: Sõda, rahwusküsimus ja rahwuskulturalised püüded. Sirwilaudades 1897—1916 a. ilmunud kirjutuste süstematiline nimekiri.

Pääladu „Postimehe" raamatukaupl.

Eesti Üliõpilaste Selts.

Tarwitatakse

mullatöömehi

Tallinna kroonu tööde pääle. — Töö on tükki ja päewa wiisi. Sõit Tallinna on prii. Teatust saab Tartust Pihkwa uul. nr. 84, kaupmees Ehrlichi poolt ja Tallinnast, Wase uul. nr. 13, kort. 3. **Karno.**

Kes

nüüd ehk Jüripäewaks **kohta soowib saada,** see andku ennast aegsasti üles **„Baltika" kontori, Küüni uul. 2, Tartus.** Kontor on awatud: 9—1 e. l. ja 3—5 p. l. — Kontoril on alati kõiksugu kohtasid ära anda igaseltsi **ametimeestele.**

Postimehe ja Elu

tellimisi wõtawad wastu:

Domkinos: G. Kütt.
Päidlas: Willem Ott, Lutikal.
Craftweres: E. Goldberg, wallakirjutaja.
Haanjas: J. Anso, wallakirjutaja.
Karulas: A. Pärjel, wallakirjutaja.
Walgutas: W. Planken (pood), Juh. Wõlli (pood).
Põltsamaal: J. Wassari kauplus.
Jõgewal: R. Klaussoni kauplus.
Antslas: J. Klasmanni raamatukauplus.
Kärgul: köster M. Baugus.
Suhumis: P. Litter.
Pukas: J. Teimanni kauplus.
Wõtikweres: Kaupmees J. Simson, Teelahkme pood.
Opal: J. Blum, raamatukauplus.
Wõõbsus: apteker A. Ahwen.

Töö pakkumised

Tarwitatakse
mees- ehk nais-kooliõpetajat
Kanapää kihelk. kooli pääle. Ülesanda õp. Falck чер. Веррo, Kanapää kirikumõis.

Tütarlapsi,
kes õmblust ja joonistust soowiwad õppida, wõetakse wastu Gildi ja Kompani uul. nurgal, 3 korr. Ainson.

Majahoidjat
tarwis Ladumise u. 6.

Koha kuulamise kontor Pepleri uul. 3,
teenijad
hääde tunnistusega wõiwad ennast üles anda kella 11—4.

Metsawahti
tarwitan, kes kroonuteenistusest prii. Kirj. чр. Терва, лѣсничество Муррикацъ.
5 Metsaülem Paulmeister.

Tüdrukut
on tarwis Karskusekurat. Raatuse uul. 10, 2 korr.

Raadi Kõnno metsa on
puulõikajaid
tarwis, 1 rbl. 50 kop. sülla päält

Tubli poisike
soowib maale kohta saada. Lähemat Raatuse uul. 63, krt. 8.

Poisikesi
aususast perekonnast, tarwiliku kooliharidusega, tarwitab kohe lehe kojukandjateks „Postimehe" talitus.

Terwet amme
otsitakse Kroonuaia u. 70, k. 3.

Aiapoisid,
kes seda tööd tunnewad, leiawad kestwat teenistust endises E. Willi aiaäris Allee u. Tartus. 5

Karjatüdrukuid,
aastasulaseid tarwitab Ülenurme mõisa.

Laatre weski tarwitab kohe täiesti õppinud
möldri selli
kroonu tööde pääle. Kõrge palga eest. Kaupa tegema tulla ainult pühapäewal, ст. Загницъ.

Juustuwabriku on
poissi tarwis.
Kaupa tehtakse Tähtwere mõisa meiereis.

Tüdruk,
kes Wene keelt oskab, leiab kohta Wabriku uul. nr. 1, krt. 19.

Wanem
naesterahwas
kes soonesid tasuda oskab andku enda adressi talitusesse üles.

Puuwedajaid
Wara metsast tarwitab Reinholdi saun, 7 ja 8 rbl. süld, saunapidaja.

Kuiwi tollilisi
männi ja kuuse laudu
ostetakse Riia u. 32, punsärgt magas. ja maksetakse hääb hinda.

Töö otsimised

Студ. унив.
готовитъ у себя на ат. зрѣл., за 6 и 4 кл. гимн., на аптек. уч., дом. и нач. учит., вольноопр. II разр., за кад. корп. и пр.; репетир. малоусп. и готов. къ пост. во всѣ кл. ср. уч. зав. Плата умѣр. Ратушная 24, кв. 7. Отъ 3-4 ч.

Молодой человѣкъ
желаетъ получить хорошо меблированную комнату въ интеллигентной семьѣ. Адр. До востребованію Юрьевъ предъявителя сто рублеваго кредитнаго билета № 129212.

Wilunud naiskooliõp.
annab tunde ja aitab järele kõigis õpeainetes. Kõnet. 2—4. Kroonuaia u. 15, k. 8. 5

Minu klawerituunid
algawad 12. jaan. E. Wohlfeil. Jaama u. 18. 5

Minu muusika õpetus
algab 12. jaan. wõtan weel õpilasi wastu, kõnelda 1—2, Uus-Kastani u. 10. E. Wender.

Tundisid 5
Wene keeles ja muis õpeainetes annab odawasti naisüliõpilane, Wladimiri u. 3, k. 1, k. 2—4.

Ülenurme mõisa walitseja soowitab tublit
ülem-metsawahti
kes kroonuteenistusest waba ja räägib neli kohalikku keelt. Koht wõib Wenemaal olla. Teadmist чер. Юревъ, Лифл., Ülenurme mõisa walitsejalt.

Annan
muusika tunde
(klawer.) kodus ja wäljaspool kodu odawa hinnaga. Tulla 4—6 p. l. Aia u. 37, k. 9.

Tundisid
kõigis õpeainetes ja Saksa, Prantsuse, Inglise keeles, antakse Jakobi u. 6, k. 3, kodu k. 2—3.

Annan klaweri õpetust, maks kuu wiisi harj. priit. Tähe u. 81, k. 4, pr. Hel. Luisk.

Klaweri tundide
algus 12. jaan., wõtan weel uusi õpil. juure. H. Tibbar, A. Griwing'i muusikakooli lõpet., Meltsiweski u. 52.

Tundisid
keeltes ja mathematikas annab üliõpilane ja walmistab eksamite wastu, Kastani u. 71, k. 5. Kõnelda 3—1/25.

Tungiwalt palun mõndasugust
kirjalikku tööd,
Jaani u. 38, k. 2, fisiek. hoowist.

Üliõpilane
annab tunde,
kodus k. 1/23—4 p. l. Õnne u. 21, k. 4.

Neiu
soowib kohta laste juure ehk üksikteenijaks, räägib natuke Saksa keelt, Fortuna u. 42, k. 10.

Rebase karwa koer
kadunud läinud. Palutakse ära tuua Peetri u. 40, k. 4.

Rendile anda Kaagjärwes, Walga lähedal Brandini
talukoht.
Järele küsida Walgas, Wõru u. nr. 2, majaomanikult.

Kellel on umbes paarkümmend sülda häid
puid müüa
kohe wälja maksetawa raha eest, andku teada Jaama u. 69.

Poodiruumid
keldriga, sisseseadega ehk ilma wälja üürida Wene u. 6.

Korter
3 toa ja köögiga on wälja üürida. Raatuse uul. 55.

Ämmaemand
H. Swiker
Kanaaegse kliiniku praktikaga annab naesterahwastele nõu ja abi Tähe uul. nr. 66, krt 3.

Ämmaproua Grossberg
annab nõu ja abi ja wõtab igal ajal raskejalgseid ja sünnitajaid lahkesti wastu. Petrogradi uul. nr. 14, k. 3, teisel kor.

Minu käsitöö tunnid
— — algawad 18. jaan. — —
A. Ustal.
Aleksandri u. 7. Firma Kuhlman.

Käidawas kohas üüritakse
poodiruumid
wälja. Küs. Raatuse u. 83, k. 3.

Eht walged puudli
kutsikad
odawasti müüa. Raatuse u. 22, k. 4.

2 reisikohwrit, söögilaud 6 tooliga, 1 kirjutuslaua tool on
müüa.
Riia u. 119, k. 9, näha k. 11—3.

Soowitakse osta 4 terwet
tööhobust
ja ühte ratsahobust, soowitaw musta karwa. Pakkum. ütelda telefoni kaudu nr. 313.

Hobuste postijaam müüa
suuremas kreisilinnas juhtumisi wäga odawasti. Lähemat
Kangro ja Ko kontoris,
Jurjewis, Suurturg nr. 8.

2 hääd mööbliga tuba
haritud perekonnas otsiwad kohe 2 üliõpilast. Pakkum. saata sil. L. E. all.

Masina „lukusepa ja sepa tööriistu
on müüa. Lähemat R. Klaussoni kaupl. Jõgewal. 58

Klawerit
soowiks üürida. Pakk. Postimehe tal. „Klawer" all.

Hobuse sõnnikut
on kuus koormat müüa. Tähtwere uul. 7.

Õpetatud
linnukoer
on müüa Pärna uul. nr. 31.

Ärareisimise pärast on müüa
toakraamt.
Mäe uul. nr. 10, alumisel korr.

Mett
on müüa Kalamehe uul. nr. 39, krt. 4.

Агентъ-сотрудникъ газ.
„Сибирь и Торговля"
принимаетъ подписку на эту газету и заказы на всевозм. объявленія, а также выдаетъ справки о примѣненіи труда и капитала въ Сибири. Обращаться А. Рауду, Усть-Нарова, Луговой просп. № 17 (можно на эст. яз.).

Lasteaiale

on detsembri kuu jooksul kinkinud:

Pr. Karneol 1 ülik., pr. Raudsepp 1 k., põll, taskurätt, pr. Grigriewski präänikuid, hra Boening präänikuid 5 rbl. eest, saia 1,10 rbl. eest, hra Wäär präänikuid 4 rbl. eest, pr. Niggol 2 ülikonda, hra Loskit präänikuid, pr. Kallas pruug. riideid, prl. Wärrat pruug. riideid, pr. Wohla 3 kleiti, pr. Tammik 1 k. ja piparkook, prl. M. Voss maiusasju, Kolonial Kaupl. Ühis. 20 n. maiusasju, hra Ois 20 n. worsti, pr. Schulzenberg 2 ülik., 4 p. kuremarini, 4 p. karusmarju, wasika liha ja kuiw. õunu, pr. O. Schulzenberg 1 ülik., pr. Kampmann 1 k., põll, taskur., pr. Kask kleidi riiet., prl. Kangur 1 k., põll, prl. Ustal 1 k., 2 p. kindaid, pr. Odermann 1 k., põll, pr. M. Eller 2 k. ja mänguasju, pr. Sillaots 2 pr. k., põll, 1 p. saap., 1 p. kalossa, pr. Müller 1 k., 1 p. sukke, N. N. 19 juturaam., 2 mänguasja, hra Weber 100 arsin. riide restisid, hra Plaks 3 p. saapaid, 4 p. kinge, 2 p. kalossa, hra Kanep 1 õunawaas, pr. George 1 palitu, muhw, müts.

Heldeid kinkijaid tänab Eestseisus.

Laupäewal on
kaloss
woorimehe pääle jäänud. Palutakse ära anda Walsali uul. 15 krt. 1.

Must muhwe
pruuni woodriga on 11 jaan. woorimehe saani unustatud walsalist sõites kuni Aia u. 44. k. 1 homm. rongiga kell 9 1/2. Palutakse ära tuua.

125 rubla raha
on ära kadunud esimesel pühal turu pääle. Ausat leidjat palun seda ära tuua Liiwa uul. 11. k. 1.

Pakkumiste kuulutaja.
Täna kuni k. 10 hom. on pakkumisi järgmiste kuulutuste pääle tulnud:

D. F.	4	kirj.
Korter	3	„
Tuba	2	„
L. W.	1	„
N	1	„
G	1	„
M. S.	1	„
J. R.	1	„

„Postimehe" talitus.

Печатать разрѣшено полиціею, Юрьевъ — 13-го января 1916 г. — Trükitud „Postimehe" trükikojas Tartus.